

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT PORZĄDKU I BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO

KPB.430.004.2016

Nr ewid. 91/2016/P/16/001/KPB

Informacja o wynikach kontroli

WYKONANIE BUDŻETU PAŃSTWA W 2015 R. W CZĘŚCI 37 – SPRAWIEDLIWOŚĆ ORAZ WYKONANIE PLANÓW FINANSOWYCH FUNDUSZU POMOCY POKRZYWDZONYM ORAZ POMOCY POSTPENITENCJARNEJ I FUNDUSZU AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ SKAZANYCH ORAZ ROZWOJU PRZYWIĘZIENNYCH ZAKŁADÓW PRACY

Warszawa czerwiec 2016 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2015 r.
w części 37 – Sprawiedliwość
oraz wykonania planów finansowych
Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy
Postpenitencjarnej
i Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych
oraz Rozwoju Przywieźlennych Zakładów Pracy**

Dyrektor Departamentu Porządku
i Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Marek Bieńkowski

Zatwierdzam:

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, *2.06.* 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

I. Wprowadzenie	4
II. Ocena kontrolowanej działalności	6
1. Ocena ogólna	6
2. Sprawozdawczość.....	7
3. Uwagi i wnioski.....	8
III. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa i budżetu środków europejskich w części 37 – Sprawiedliwość.....	10
1. Dochody budżetowe	10
2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich	10
3. Sprawozdania.....	21
4. Księgi rachunkowe.....	22
IV. Wyniki kontroli wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego.	26
V. Informacje dodatkowe.....	31
Załączniki	32

I. Wprowadzenie

Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ przeprowadziła kontrolę wykonania budżetu państwa w 2015 r. w części 37 – Sprawiedliwość. Celem kontroli była ocena wykonania ustawy budżetowej na rok 2015 w części 37 – Sprawiedliwość oraz ocena wykonania planów finansowych państwowych funduszy celowych – Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (FPPPP) i Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieszennych Zakładów Pracy (FAZS).

W ramach części 37 finansowane są głównie zadania więziennictwa, zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich, Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.

Dysponentem części 37 – Sprawiedliwość i dysponentem Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej jest Minister Sprawiedliwości. Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. w części 37 funkcjonowało 210 jednostek budżetowych. W zakresie dochodów i wydatków związanych z funkcjonowaniem Służby Więziennej (SW), zadania dysponenta II stopnia budżetu państwa wykonuje Dyrektor Generalny SW, któremu podlegało, według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r., 175 jednostek budżetowych² więziennictwa:

- Centralny Zarząd Służby Więziennej,
- 15 Okręgowych Inspektoratów Służby Więziennej,
- 154 aresztów śledczych i zakładów karnych,
- 4 ośrodki szkolenia i doskonalenia zawodowego,
- Biuro Emerytalne Służby Więziennej.

Dyrektor Generalny SW jest także dysponentem Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieszennych Zakładów Pracy.

Poza jednostkami budżetowymi więziennictwa, w części 37 funkcjonowało 35 dysponentów trzeciego stopnia, w tym 32 dyrektorów zakładów i schronisk dla nieletnich, Minister Sprawiedliwości, dyrektorzy Instytutu Ekspertyz Sądowych i Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości. Ponadto Minister Sprawiedliwości jest również organem założycielskim dla pięciu instytucji gospodarki budżetowej.

Zakres kontroli obejmował:

- wykonanie dochodów budżetu państwa, przy czym zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r., kontrola dochodów budżetowych w części 88 została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wynikami roku ubiegłego.
- wykonanie wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efekty uzyskane w wyniku realizacji wydatków,
- prawidłowość ksiąg rachunkowych w odniesieniu do rocznych sprawozdań budżetowych za 2015 r. i sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2015 r.,
- realizację wniosków pokontrolnych sformułowanych po poprzedniej kontroli budżetowej,
- nadzór i kontrolę sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³ (dalej ufp).

Zrealizowane w 2015 r. w części 37 dochody wyniosły 60.287 tys. zł (0,02% dochodów budżetu państwa), z tego 81% (48.870,8 tys. zł) zrealizowano w Ministerstwie Sprawiedliwości – u dysponenta III stopnia.

¹ Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1096).

² Na podstawie art. 8 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2014 r. poz. 1415, ze zm.).

³ Dz. U. z 2013 r. poz. 885 ze zm.

W 2015 r. w części 37 zrealizowano wydatki budżetu państwa w wysokości 4.530.129,3 tys. zł (1,37% wydatków budżetu państwa), z czego 200.246,9 tys. zł stanowiły wydatki zrealizowane przez Ministerstwo, a kwota 45.712 tys. zł stanowiła dotację udzieloną z rachunku dysponenta części.

Ponadto, w części 37 wydatkowano z budżetu środków europejskich kwotę 54.763 tys. zł (0,1% wydatków budżetu środków europejskich), z czego 38.865,1 tys. zł stanowiły wydatki poniesione przez Ministerstwo.

Przychody Funduszu Pomocy Pokrzywdzonych oraz Pomocy Postpenitencjarnej (FPPPP) wyniosły 83.321 tys. zł, a koszty realizacji zadań wyniosły 40.800,7 tys. zł.

Przychody Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy (FAZS) wyniosły 43.473 tys. zł, a koszty realizacji zadań – 35.980 tys. zł.

II. Ocena kontrolowanej działalności

1. Ocena ogólna⁴

Ocena została sformułowana na podstawie wyników kontroli przeprowadzonej w Ministerstwie Sprawiedliwości (MS) i Centralnym Zarządzie Służby Więziennej (CZSW).

Najwyższa Izba Kontroli stwierdza, że w toku kontroli wykonania budżetu państwa w części 37 – Sprawiedliwość ustalono następujące nieprawidłowości w działalności Ministerstwa Sprawiedliwości jako dysponenta części 37 – Sprawiedliwość oraz jako dysponenta III stopnia (Ministerstwo Sprawiedliwości):

- nie zapewniono prowadzenia rachunkowości dysponenta części 37, czym naruszono w szczególności przepisy art. 40 ust. 1 ufp oraz art. 4 ust. 3 i art. 20 ustawy o rachunkowości⁵ (uor). Prowadzona rachunkowość nie obejmowała całości środków, które były przekazywane przez rachunki bankowe Ministerstwa;
- nie sprawowano należytego nadzoru nad udzielaniem zamówień publicznych z wyłączeniem obowiązku stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych⁶ (dalej: PZP);
- poniesiono wydatki na kampanię medialną nieodpłatnej pomocy prawnej w wysokości 2.264,4 tys. zł, które, w ocenie Izby były niegospodarne i niecelowe;
- zatrudniano i wynagradzano ekspertów w sposób nierzetelny i niezapewniający dokonywania wydatków w sposób celowy i oszczędny z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów (art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych);
- w ramach wydatków bezosobowych z 17 osobami zawarto, realizowano i opłacono umowy zlecenia wykazujące cechy charakterystyczne dla stosunku pracy, ponosząc na ten cel w 2015 r. wydatki w wysokości 293 tys. zł;

Ponadto NIK zakwestionowała inne wydatki bezosobowe na kwotę 134,2 tys. zł⁷. dotyczące realizacji zleceń dotyczących przeprowadzenia kampanii medialnej nieodpłatnej pomocy prawnej (wydatek został uznany za niecelowy i niegospodarny), sporządzania opinii prawnych dla międzyresortowej komisji orzekającej (wydatek niecelowy i nierzetelny) oraz związanych ze wsparciem Gabinetu Politycznego Ministra (wydatek nierzetelny).

W toku kontroli wykonania budżetu państwa w części 37– Sprawiedliwość przeprowadzonej w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej w jednym postępowaniu stwierdzono naruszenie obowiązku złożenia przez członków zespołu dokonującego oceny pod kątem zgodności z SIWZ próbek komputerów przenośnych dostarczonych przez oferentów oświadczeń wymaganych na podstawie art. 17 ust 2 PZP⁸. Czterej członkowie tego zespołu nie złożyli oświadczenia, chociaż zdaniem NIK sposób i zakres badania próbek zestawów komputerowych wskazywał na ich uczestnictwo w postępowaniu przetargowym.

Jednocześnie w wyniku badań kontrolnych stwierdzono, że:

- przyjęte w Ministerstwie Sprawiedliwości zasady rachunkowości dysponenta III stopnia spełniały wymogi uor oraz pozytywnie oceniono skuteczność funkcjonowania systemu rachunkowości, kontroli finansowej i wiarygodność ksiąg rachunkowych, a także poprawność formalną dowodów i zapisów księgowych Ministerstwa Sprawiedliwości jako tego dysponenta III stopnia;

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla oceny negatywnej, stosuje się ocenę opisową.

⁵ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 330, ze zm.).

⁶ Ustawa z 29 stycznia 2004 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164).

⁷ W tym 78 tys. zł na wydatki bezosobowe związane z kampanią medialną bezpłatnej pomocy prawnej.

⁸ Oświadczenie o braku okoliczności skutkujących wyłączeniem z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

- w badanych w MS postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego nie stwierdzono naruszenia przepisów ustawy PZP;
- przekazywanie i rozliczenie dotacji podmiotowej na rzecz Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury następowało zgodnie z zasadami określonymi w obowiązujących przepisach;
- wszystkie udzielone dotacje zostały rozliczone w terminie;
- limity wydatków w poszczególnych podziałkach klasyfikacji budżetowej (w tym wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń) nie zostały przekroczone;
- w ramach wydatków stwierdzono, że nie wystąpiły zobowiązania wymagalne;

Ponadto pozytywnie oceniono wykonanie budżetu państwa w 2015 r. w części 37 – Sprawiedliwość w zakresie planu finansowego Centralnego Zarządu Służby Więziennej.

Minister Sprawiedliwości i Dyrektor Generalny SW, na podstawie art. 175 ustawy o finansach, publicznych sprawowali nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu państwa za 2015 r. w części 37 – Sprawiedliwość, dokonując kwartalnych ocen przebiegu realizacji dochodów i wydatków oraz zadań, w wyniku czego m.in. dokonywano zmian w planie finansowym części. Stwierdzone w Ministerstwie Sprawiedliwości nieprawidłowości wskazują, że nadzór ten nie był wystarczający.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania budżetu państwa w części 37 – Sprawiedliwość przedstawiona została w załączniku nr 5 do niniejszej informacji.

NIK pozytywnie oceniła wykonanie planu finansowego Funduszu Pomocy Pokrzywdzonych oraz Pomocy Postpenitencjarnej oraz skuteczność funkcjonowania systemu rachunkowości, kontroli finansowej i wiarygodność ksiąg rachunkowych tego Funduszu, a także poprawność formalną dowodów i zapisów księgowych, jak również pozytywnie opiniuje sprawozdawczość sporządzoną w zakresie Funduszu. Minister Sprawiedliwości sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem planu finansowego Funduszu, m.in. poprzez analizy kwartalnych sprawozdań beneficjentów z wykorzystania udzielonych dotacji.

W wyniku badań 98% ogółu zrealizowanych wydatków Funduszu stwierdzono, że środki przeznaczone na cele, dla których został ustanowiony Fundusz, tj. udzielanie pomocy osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych, rodzinom tych osób, a także pokrzywdzonym przestępstwem oraz ich rodzinom.

NIK pozytywnie oceniła realizację planu finansowego Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieziennych Zakładów Pracy, funkcjonowanie systemu rachunkowości, kontroli finansowej, wiarygodność ksiąg rachunkowych oraz sprawozdawczości w tym zakresie. Środki przeznaczone na cele, dla jakich ustanowiony został Fundusz, tj. przede wszystkim na tworzenie nowych miejsc pracy dla osób pozbawionych wolności oraz ochronę istniejących, a także modernizację przywieziennych zakładów pracy i ich produkcji.

2. Sprawozdawczość

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie prawidłowość sporządzania łącznych sprawozdań za 2015 r. przez dysponenta części 37 – Sprawiedliwość i sprawozdań jednostkowych Ministerstwa Sprawiedliwości (dysponent III stopnia) oraz CZSW:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),

- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich w zakresie wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1),
- w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2015 r., tj. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 37 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanych jednostek (dysponenti III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Przyjęta koncepcja systemu kontroli zarządczej zapewniała w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych, w tym z budżetu środków europejskich, sprawozdań w zakresie operacji finansowych, z uwzględnieniem sprawozdań dysponentów III stopnia. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Na podstawie przeprowadzonej kontroli ksiąg rachunkowych u dysponentów III stopnia, stanowiących podstawę sporządzenia wyżej wymienionych sprawozdań, nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że księgi te obejmujące zapisy dotyczące dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań prowadzone były nieprawidłowo.

Natomiast sprawozdania jednostkowe Rb-23 i Rb-28 dysponenta części 37 (dotyczące udzielanej dotacji na KSSiP w wysokości 45.712 tys. zł) nie były sporządzane na podstawie ewidencji księgowej, tylko na podstawie zestawień arkusza kalkulacyjnego Excel, czym naruszono przepisy rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁹.

3. Uwagi i wnioski

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Ministra Sprawiedliwości NIK wniosła o:

- 1) zapewnienie prowadzenia rachunkowości dysponenta głównego dla części 37 zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami;
- 2) przeprowadzenie przeglądu zawartych umów cywilnoprawnych pod kątem występowania w nich cech stosunku pracy oraz podjęcie stosowanych działań naprawczych;
- 3) dokonanie analizy potrzeb kadrowych i doprowadzenie do zgodności posiadanych zasobów z zakresem zadań MS, w tym z uwzględnieniem zadań wykonywanych obecnie w ramach umów cywilnoprawnych lub umów z instytucjami gospodarki budżetowej;
- 4) wzmocnienie nadzoru nad działalnością Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej;
- 5) wprowadzenie właściwych uregulowań w zakresie udzielania zamówień publicznych z wyłączeniem przepisów PZP zapewniających ich transparentność oraz sprawowanie skutecznego nadzoru nad tego typu zamówieniami;
- 6) wzmocnienie nadzoru nad udzielaniem zamówień publicznych przez podległe instytucje gospodarki budżetowej.

⁹ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. (Dz. U. poz. 119, ze zm.) zwane dalej rozporządzeniem w sprawie sprawozdawczości budżetowej.

Ponadto w wystąpieniu pokontrolnym zawarto ocenę wskazującą na niezasadność zajmowania stanowiska przez Głównego Księgowego Resortu – Zastępcę Dyrektora Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej.

Natomiast w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej NIK wniosła o zapewnienie egzekwowania od wszystkich uczestników postępowań o udzielenie zamówień publicznych oświadczeń o braku okoliczności skutkujących ich wyłączeniem z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, wymaganych na podstawie art. 17 ust. 2 PZP.

III. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa i budżetu środków europejskich w części 37 – Sprawiedliwość

1. Dochody budżetowe

W ustawie budżetowej na rok 2015 dochody budżetowe dla tej części zaplanowano w kwocie 56.323 tys. zł, tj. o 6.913 tys. zł (14%) wyższej niż w 2014 r. Dochody zrealizowano w wysokości 60.287 tys. zł (tj. 107% planu). Największe dochody osiągnięto w § 0830 *Wpływy z usług* (31.475 tys. zł) oraz § 0690 *Wpływy z różnych opłat* (18.248 tys. zł). W porównaniu do 2014 r. zrealizowane w części 37 dochody były wyższe o 10.877 tys. zł, tj. o 22%. Wzrost dochodów wynikał przede wszystkim z pojawienia się nowego tytułu prawnego do uzyskiwania dodatkowych wpływów budżetowych – dostępu do elektronicznej bazy ksiąg wieczystych dla notariuszy i komorników, z którego osiągnięto dochody w wysokości 4.944,7 tys. zł. Największy udział w strukturze dochodów (81,1%) miały dochody wykonane w Ministerstwie Sprawiedliwości (dysponent III stopnia) w kwocie 48.870,8 tys. zł (105,7% planu).

Na koniec 2015 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 37 wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 56.079,4 tys. zł. Dotyczyły one głównie § 0830 – *Wpływy ze sprzedaży usług* w wysokości 31.475 tys. zł (52,2% należności ogółem) i § 0690 – *Wpływy z różnych opłat* w wysokości 18.248 tys. zł (30,3%). W porównaniu do 2014 r. należności ogółem były wyższe o 4.516,9 tys. zł, tj. o 8,8%. Należności wystąpiły głównie w Ministerstwie (dysponent III stopnia) i dotyczyły rozliczeń za lata ubiegłe (25.946,0 tys. zł) oraz grzywien i kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych (16.218,7 tys. zł). Zaległości według stanu na 31 grudnia 2015 r. wyniosły 55.756,4 tys. zł i były wyższe o 4.193,9 tys. zł, tj. o 8,1% od zaległości na koniec 2014 r.

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r., kontrola dochodów budżetowych w części 37 – Sprawiedliwość została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Dane dotyczące dochodów budżetowych przedstawiono w załączniku nr 1 do informacji.

2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich

2.1. Wydatki budżetu państwa

W ustawie budżetowej na rok 2015 po nowelizacji¹⁰ zaplanowane wydatki w części 37 wyniosły 4.503.206 tys. zł. W 2015 r. dokonano zmian w planie finansowym części 37 na kwotę per saldo 40.554,2 tys. zł obejmujących między innymi:

- zwiększenia z rezerw celowych z przeznaczeniem m.in. na termomodernizację w zakładach karnych i skutki zmian prawnych (46.052,7 tys. zł);
- zmniejszenia w zakresie świadczeń emerytalno-rentowych funkcjonariuszy Służby Więziennej (24.000 tys. zł) i wynagrodzeń osobowych pracowników zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (4.308,9 tys. zł).

Zrealizowane w części 37 wydatki wyniosły 4.530.129,3 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach. W porównaniu do 2014 r. były one niższe o 11.261 tys. zł, tj. o 0,2%. Niższa realizacja planu wydatków wynikała głównie z niższego wykonania wydatków przeznaczonych na świadczenia emerytalno-rentowe funkcjonariuszy SW, oraz na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń wychowawców zatrudnionych w zakładach i schroniskach dla nieletnich. Z uwagi na powyższe dysponent główny, zgodnie z art. 177

¹⁰ Ustawa budżetowa na 2015 r. z dnia 15 stycznia 2015 r. (Dz. U. poz. 153, ze zm.) zmieniona ustawą z dnia 16 grudnia 2015 r. (Dz. U. poz. 2195).

ust. 3 pkt 2 i ust. 4 uof, dokonał (w IV kwartale 2015 r.) blokad planowanych wydatków w łącznej kwocie 35.087,6 tys. zł, informując o tym Ministra Finansów.

Największy udział w strukturze wydatków miały wydatki w dziale 755 *Wymiar sprawiedliwości*, które wyniosły 2.978.994,1 tys. zł (65,8% wydatków w części), co stanowiło 99,7% planu po zmianach. W ramach tego działu wydatki poniesione zostały głównie na wynagrodzenia i uposażenia funkcjonariuszy (1.337.927 tys. zł). Wydatki ujęte w dziale 753 *Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne*, wyniosły 1.349.675 tys. zł, co stanowiło 99,9% planu po zmianach i 29,8% wydatków części 37. Poniesiono je głównie na świadczenia społeczne (1.343.526 tys. zł).

Największy udział w wydatkach w podziale na grupy ekonomiczne miały wydatki bieżące jednostek budżetowych (61,6% wydatków ogółem). Świadczenia na rzecz osób fizycznych oraz wydatki majątkowe stanowiły odpowiednio 33,8% i 3,5% wydatków części.

Dotacja podmiotowa oraz na wydatki na finansowanie i współfinansowanie projektów z budżetu środków europejskich stanowiły odpowiednio 1% i 0,2% ogółu wydatków w części 37.

Limity wydatków w poszczególnych podziałkach klasyfikacji budżetowej nie zostały przekroczone.

Z przyznanej z rezerw celowych dla części 37 kwoty 46.052,7 tys. zł wykorzystano 46.043,7 tys. zł. Środki te przeznaczono głównie na sfinansowanie zadań inwestycyjnych dotyczących ochrony środowiska i gospodarki wodnej (31.482,2 tys. zł) oraz na wydatki związane z realizacją ustawy z 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy o prokuraturze oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym¹¹ (14.400 tys. zł). Stwierdzono, że wydatki ze środków rezerw celowych zrealizowano zgodnie z przeznaczeniem.

Dane dotyczące wydatków budżetowych przedstawiono w załączniku nr 2 do informacji.

Wydatki na utrzymanie urzędu obsługującego Ministra Sprawiedliwości wyniosły 200.246,9 tys. zł i stanowiły 4,4% wydatków w części 37. W porównaniu do 2014 r. były niższe o 36.285,2 tys. zł, tj. o 15,3%.

Badaniem objęto wydatki na ogólną kwotę 55.082,1 tys. zł (27,5% ogółu wydatków wykonanych w 2015 r. przez dysponenta III stopnia i 1,21% wydatków w części 37). Próba wydatków dobranych celowo wyniosła 10.669,7 tys. zł. W badanej próbie wydatków pod kątem prawidłowości wyboru trybów udzielania zamówień publicznych oraz wyłączenia stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych nie stwierdzono nieprawidłowości. Ustalone nieprawidłowości w pozostałych zakresach przedstawiono w dalszej części informacji.

Badanie próby wydatków w dwóch kontrolowanych jednostkach na łączną kwotę 83.065 tys. zł, tj. 1,8% wydatków części 37 (172 dowody księgowo), wykazało, że zrealizowano je zgodnie z planami finansowymi i obowiązującymi przepisami.

W roku 2015 w części 37 udzielono **dotacji** na łączną kwotę 45.913,6 tys. zł, w tym na dotację podmiotową dla KSSiP – 45.712 tys. zł (1% wydatków w części 37 i 100% planu wydatków na dotacje podmiotowe). W porównaniu do 2014 r. była ona wyższa o 3.588 tys. zł (o 8,5%). Przeznaczono ją i wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem – na sfinansowanie bieżącej działalności KSSiP. W 2015 r. w powyższej instytucji odbywała się aplikacja ogólna, sędziowska i prokuratorska, której słuchaczami było łącznie 1006 aplikantów. Na podstawie miesięcznych informacji przedkładanych przez ten podmiot, dysponent części 37 dokonywał okresowych ocen wykorzystania udzielonej dotacji. Informacje te dotyczyły wydatków ze środków dotacji poniesionych w danym miesiącu oraz narastająco od początku roku. W 2015 r. dysponent nie przeprowadził kontroli w KSSiP.

Na pozostałe dotacje z budżetu państwa wydatkowano kwotę 201,6 tys. zł z przeznaczeniem na współfinansowanie projektu *Wzmocnienie pozycji pokrzywdzonych przestępstwem oraz wsparcie*

¹¹ Dz. U. Nr 240, poz. 1430.

świadków w postępowaniu karnym finansowanego ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF) na łączną kwotę 1.349,6 tys. zł. Wsparcia pokrzywdzonym udzielało 16 organizacji pozarządowych. W 2015 r. udzielono łącznie 3.019 porad prawnych oraz 2.234 porady psychologiczne. Nie stwierdzono wykorzystania dotacji niezgodnie z przeznaczeniem. Dotacje zostały rozliczone w terminie do 30 stycznia 2016 r.

Świadczenia na rzecz osób fizycznych w 2015 r. w części 37 wyniosły 1.521.019 tys. zł (w tym w MS – 5.541,5 tys. zł), tj. 99,98% planu po zmianach. W porównaniu do 2014 r. były wyższe o 36.153,5 tys. zł (o 2,4%). Zrealizowano je głównie na świadczenia emerytalno-rentowe i dodatki do tych świadczeń oraz zasiłki pogrzebowe (1.343.526 tys. zł)¹². Świadczenia te udzielono 32.300 osobom z tytułu: ustawowych należności dla funkcjonariuszy (167.201 tys. zł) oraz uposażeń sędziów w stanie spoczynku (5.228 tys. zł). W 2015 r. uposażenie dla sędziów w stanie spoczynku wypłacono 34 osobom.

Wydatki bieżące jednostek budżetowych w części 37 wyniosły 2.798.583 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach. W porównaniu do 2014 r. były niższe o 4.069,8 tys. zł (o 0,1%). Dominującą pozycję w tej grupie wydatków stanowiły wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (67,7%) w kwocie 1.815.562 tys. zł.

W pozostałych wydatkach bieżących (w kwocie 983.021 tys. zł) najwyższy udział miały wydatki zrealizowane w więziennictwie (82%), z tego kwota 193.149 tys. zł dotyczyła wydatków bezpośrednio związanych z utrzymaniem osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Średnia liczba osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych w 2015 r. wyniosła 74.814 (78.987 w roku 2014 r.).

Zatrudnienie i wynagrodzenia

Przeciętne zatrudnienie w części 37 wyniosło 32.013 osoby (w przeliczeniu na pełnozatrudnionych) i w porównaniu do roku poprzedniego było niższe o 385 osób. Spadek zatrudnienia nastąpił głównie w grupie funkcjonariuszy Służby Więziennej (o 273 osoby, tj. 1%). Wydatki na wynagrodzenia wyniosły 1.730.308,1 tys. zł (99,8% planu po zmianach) i w porównaniu do roku poprzedniego były niższe o 4.131,4 tys. zł (tj. o 0,2%). Przeciętne wynagrodzenie (brutto na jednego pełnozatrudnionego) wyniosło 4.504 zł i w stosunku do roku poprzedniego było wyższe o 43 zł (tj. o 1%).

Dane dotyczące zatrudnienia i wynagrodzeń przedstawiono w załączniku nr 3 do informacji.

W dniach 12–28 sierpnia 2015 r. zostało przeprowadzone przez Biuro Kontroli i Audytu Wewnętrznego MS postępowanie kontrolne w zakresie zasad i trybu zatrudniania pracowników w MS. W wyniku tej kontroli negatywnie oceniono zatrudnianie ekspertów, stwierdzono również szereg nieprawidłowości związanych m.in. z przyznawaniem dodatków do wynagrodzeń dla tej grupy zatrudnionych. W związku z rezultatami kontroli Biura Kontroli i Audytu Wewnętrznego MS, NIK objęła szczegółowym badaniem wydatki poniesione w 2015 r. na wynagrodzenia wszystkich 25 osób, które w 2015 r. zajmowały stanowisko eksperta (osoby te zostały zatrudnione w latach 2010–2015). W ramach tych badań stwierdzono nieprawidłowości potwierdzające ustalenia instytucjonalnej kontroli wewnętrznej polegające m.in. na:

1. Obsadzeniu na stanowiskach ekspertów 24 osób, których umiejętności i przygotowanie zawodowe nie zostały zweryfikowane w trybie konkursowym. Powyższe skutkowało zatrudnieniem osób z minimalnymi wymaganymi kwalifikacjami i stażem pracy, a nawet osób nie spełniających tych wymagań. W szczególności 3 osoby w chwili zatrudnienia na stanowisku eksperta posiadały wykształcenie licencjackie, z czego 2 nie miały żadnego doświadczenia zawodowego.
2. Zatrudnianiu ekspertów bez wymaganego wykształcenia i wymaganego stażu pracy, co stanowiło naruszenie obowiązujących przepisów. Zgodnie z załącznikiem nr 3 – tabela XII do rozporządzenia Rady Ministrów z 2 lutego 2010 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej zatrudnionych w urzędach administracji rządowej i pracowników

¹² Realizacja ww. wydatków dla funkcjonariuszy służby więziennej została przedstawiona w wystąpieniu skierowanym do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej.

tych jednostek¹³, na stanowisku eksperta wymagane jest wykształcenie wyższe oraz co najmniej trzyletni staż pracy. Jedna osoba w chwili zatrudnienia nie posiadała wykształcenia wyższego¹⁴. 11 ekspertów (44% ogółu) w chwili zatrudnienia miało staż pracy krótszy niż 3 lata, z czego 7 nie posiadało żadnego stażu pracy. Na podstawie § 15 ww. rozporządzenia kierownik urzędu może w uzasadnionych przypadkach skrócić pracownikowi okres pracy zawodowej wymagany na danym stanowisku jednakże w dokumentacji kadrowej brak było pisemnego uzasadnienia dotyczącego odstąpienia od wymogu w zakresie minimalnego stażu pracy, co NIK oceniła jako działanie nierzetelne.

3. Brakach pisemnego uzasadnienia przyznania dodatku w związku z powierzeniem dodatkowych zadań ze względu na warunki lub szczególny charakter wykonywanej pracy, jak również przyznania go w wysokości przekraczającej limit określony w rozporządzeniu czy uzasadnienia przyznania tego dodatku na czas nieokreślony, co NIK oceniła jako działanie nierzetelne.

Zgodnie z § 6 ust. 1 i 3–4 ww. rozporządzenia, z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków służbowych lub powierzenia dodatkowych zadań albo ze względu na charakter pracy lub warunki wykonywania pracy można przyznać pracownikowi dodatek specjalny w kwocie nieprzekraczającej 40% wynagrodzenia zasadniczego, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach w kwocie wyższej. Ust. 2 ww. przepisu stanowi, że dodatek specjalny przyznaje się na czas określony, a w indywidualnych przypadkach na czas nieokreślony.

Dodatek specjalny przyznano 19 ekspertom (76% ogółu), z czego 13 ekspertom (52% ogółu) w wysokości powyżej 40%¹⁵. W 16 przypadkach (64% ogółu) brak było pisemnego uzasadnienia przyznania takiego dodatku, w tym dodatku powyżej limitu określonego w rozporządzeniu. W 19 przypadkach przyznano ekspertom dodatki specjalne na czas trwania umowy o pracę bez pisemnego uzasadnienia okresu na jaki zostały przyznane te dodatki.

Zdaniem NIK proces zatrudniania i ustalania wynagradzania na stanowiskach ekspertów, skutkowało niezapewnieniem dokonywania wydatku w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, określonej w art. 44 ust. 3 uof. Stwierdzone przypadki przyznawania osobie z wykształceniem licencjackim i stażem pracy poniżej 3 lat wynagrodzenia w wysokości 11.240 zł miesięcznie w przeliczeniu na pełen etat, tj. dwuipółkrotnie wyższego od średniej w MS świadczą zdaniem NIK o nadużywaniu wyjątków określonych w przywołanych wyżej przepisach rozporządzenia.

Wydatki bezosobowe

Plan finansowy wydatków MS (dysponent III stopnia) na wynagrodzenia bezosobowe określony został w wysokości 15.680 tys. zł i nie przekroczył planu tych wydatków w roku poprzednim (15.685 tys. zł). Plan po zmianach wyniósł 12.958,3 tys. zł, a realizacja 12.830,4 tys. zł, tj. 99% planu. W ramach badania umów cywilnoprawnych NIK stwierdziła następujące nieprawidłowości:

1. Zawarte w MS z 17 osobami umowy zlecenia (na które w 2015 r. wydatkowano kwotę 293 tys. zł) wykazywały cechy charakterystyczne dla stosunku pracy, wskazane w art. 22 § 1 kodeksu pracy¹⁶, tj. wykonywanie zlecenia osobiście, we wskazanym czasie i miejscu oraz pod kierownictwem. W związku z tymi ustaleniami NIK skieruje zawiadomienie do właściwej jednostki organizacyjnej Państwowej Inspekcji Pracy. Przedmiotem umów zlecenia były m.in.: w 9 przypadkach czynności o charakterze sekretarsko-kancelaryjnym, w jednym przypadku obsługa asystencka, w 2 przypadkach

¹³ Dz. U. Nr 27, poz. 134, ze zm.

¹⁴ W trakcie czynności kontrolnych, po złożeniu przez kontrolerów pisma z wnioskiem o udzielenie wyjaśnień w tej sprawie, osoba ta została przeniesiona z dniem 1 marca 2016 r. na stanowisko, na którym nie jest wymagane wykształcenie wyższe.

¹⁵ Przykładowo w jednym przypadku, jako uzasadnienie przyznania dodatku specjalnego w wysokości 140% wynagrodzenia zasadniczego, wskazano realizację dodatkowego zadania polegającego na dokonywaniu preselekcji wpływających do MS skarg i wniosków.

¹⁶ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r.

wsparcie komórki organizacyjnej, a w 3 przypadkach przyjmowanie lub rozpatrywanie skarg i wniosków. Jako przyczyny zawierania umów cywilnoprawnych zamiast umów o pracę Minister podał m.in.: wsparcie kadrowe komórek MS – w 12 przypadkach, w tym ustawy zakaz nawiązywania stosunku pracy przez sędziów w stanie spoczynku w 3 przypadkach.

Niezależnie od powyższego NIK stwierdziła, że w żadnym z powyższych przypadków zatrudnienie nie zostało dokonane w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru¹⁷.

2. W MS zawarto umowę zlecenia na sporządzenie opinii prawnej dla Międzyresortowej Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych dotyczącej odpowiedzi na pytanie, czy działania Dyrektora (...) mogły wypełniać znamiona czynu, o którym mowa w art. 77 ustawy o rachunkowości (...) za 8.000 zł. Wydatek ten został uznany przez NIK za niecelowy, gdyż rozstrzygnięcie kwestii będącej przedmiotem opinii należało do obowiązków Międzyresortowej Komisji Orzekającej. Zgodnie z art. 45 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych¹⁸ członkowie komisji orzekających samodzielnie rozstrzygają zagadnienia prawne.

Zdaniem NIK sporządzenie tej opinii oraz kolejnej, podobnej opinii na temat *Wpływu oczywistego błędu w prawie na odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych – regulacje ustawowe dotyczące ustalania składników wynagrodzenia dyrektorów sądów powszechnych w 2013 i 2014 r.* za kwotę 10.000 zł. nie przekraczało możliwości wewnętrznych komórek organizacyjnych MS. Ponadto wydatki te zostały dokonane z naruszeniem wewnętrznej procedury¹⁹ udzielania zamówień publicznych bez zastosowania ustawy PZP, tj. bez skierowania zapytań do co najmniej 3 podmiotów.

3. W MS zawarto z pracownikiem biura poselskiego posła, pełniącego jednocześnie funkcję Ministra Sprawiedliwości, umowę zlecenia *wsparcia Ministra Sprawiedliwości i Gabinetu Politycznego Ministra*. Wynagrodzenie zleceniobiorcy określono na maksymalnie 104.000 zł, płatne miesięcznie w częściach po 10.000 zł. Treść postanowień umowy i przepisów regulaminów Ministerstwa wskazywała, że przedmiot i zakres czynności zleconych na podstawie tej umowy należał do zakresu działania i obowiązków pracowników Gabinetu Politycznego Ministra²⁰. W MS brak było dokumentów zawierających wnioski o zawarcie umowy lub uzasadniających jej zawarcie, jak również przesłanki wyboru zleceniobiorcy i sposób ustalenia jego wynagrodzenia (w tym przeprowadzenia analizy rynku i zebranie ofert zgodnie z obowiązującą procedurą). MS nie dysponowało dokumentami dotyczącymi przedmiotowej umowy, w tym potwierdzającymi jej wykonanie, innymi niż adnotacje Szefa Gabinetu Politycznego na rachunkach zleceniobiorcy. Powyższe działanie NIK uznała za nierzetelność dokumentowania wydatku.

Ponadto w umowie zastrzeżono dodatkowo, że Ministerstwo pokrywać będzie koszty zakwaterowania zleceniobiorcy w Warszawie do wysokości 2.000 zł, poprzez udostępnienie zakwaterowania w zasobach lokalowych resortu. Postanowienia umowy dotyczące tego zakwaterowania były niezgodne z przepisami zarządzenia nr 9/2013 Dyrektora Generalnego MS z dnia 11 lutego 2013 r. w sprawie zasad kwaterowania w zasobach lokalowych będących w dyspozycji Ministerstwa Sprawiedliwości, ponieważ przepis ten stanowił, że do nieodpłatnego zakwaterowania uprawnieni byli wyłącznie sędziowie, prokuratorzy i pracownicy sądów i prokuratur, delegowani do pracy w Ministerstwie spoza Warszawy.

¹⁷ W jednym przypadku wyboru dokonano na podstawie pozytywnej opinii dotyczącej kwalifikacji i umiejętności kandydata, wyrażonej przez osoby trzecie.

¹⁸ Dz. U. z 2013 r. poz. 168.

¹⁹ Regulamin udzielania zamówień publicznych z 14 maja 2015 r.

²⁰ Ze względu na brak w MS stosownej dokumentacji, w tym zakresu obowiązków pracowników Gabinetu Politycznego Ministra oraz dokumentacji związanej z efektami wykonania zlecenia, nie było możliwe kompleksowe odniesienie się do celowości tego wydatku.

4. NIK zakwestionowała również celowość i rzetelność poniesionych wydatków na wynagrodzenia ekspertów w ramach kampanii medialnej dotyczącej nieodpłatnej pomocy prawnej, w łącznej kwocie 78 tys. zł (szerzej na stronach 17–19).

Wydatki majątkowe w części 37 w 2015 r. wyniosły 160.081 tys. zł, tj. 99,5% planu po zmianach. Były one niższe od wykonania w 2014 r. o 28.212,4 tys. zł (tj. o 17,6%). Poniesiono je głównie na realizację 74 zadań inwestycyjnych, obejmujących budowę, rozbudowę i przebudowę, jednostek więziennictwa²¹ (94.951,1 tys. zł), czy modernizację i adaptację zakładów poprawczych oraz schronisk dla nieletnich (2.665 tys. zł), a także na zakupy inwestycyjne (62.465 tys. zł) obejmujące głównie zakup sprzętu informatycznego i łączności, sprzętu i urządzeń gospodarczo-eksploatacyjnych oraz sprzętu transportowego.

Wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej, zrealizowane w 2015 r. w części 37 wyniosły 16.338 tys. zł, tj. 67,9 % planu po zmianach. W porównaniu do 2014 r. były niższe o 7.116,5 tys. zł (tj. o 30,3%). Poniesiono je na współfinansowanie projektów wskazanych w podrozdziale 2.2 *Wydatki z budżetu środków europejskich*.

Zobowiązania w części 37 budżetu państwa na koniec 2015 r. wyniosły 167.374,7 tys. zł i były wyższe o 106.643,5 tys. zł (tj. o 175,6%) od kwoty zobowiązań na koniec 2014 r. (60.731,2 tys. zł). Zobowiązania wystąpiły głównie w rozdziale 75512 *Więziennictwo* – 80,6% ogółu zobowiązań w 2015 r, co wynikało ze zmiany przepisów i zaliczenia do tej grupy zobowiązań nagród rocznych za 2015 r. w § 4070 *dodatkowe uposażenie roczne dla żołnierzy zawodowych oraz nagrody roczne dla funkcjonariuszy*.

Badanie prawidłowości udzielania zamówień publicznych i realizacji niektórych umów

Szczegółowemu badaniu poddano trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego o łącznej wartości 31.837,1 tys. zł²² w MS oraz trzy postępowania na łączną kwotę 24.548,4 tys. zł²³ w CZSW. Doboru spraw do kontroli dokonano w sposób celowy.

W CZSW w postępowaniu **Dostawa zestawów komputerów przenośnych** stwierdzono naruszenie obowiązku złożenia oświadczeń wymaganych na podstawie art. 17 ust 2 PZP przez członków zespołu dokonującego oceny pod kątem zgodności z SIWZ próbek komputerów przenośnych dostarczonych przez oferentów. Czterej członkowie tego zespołu nie złożyli oświadczenia o braku okoliczności skutkujących wyłączeniem z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, chociaż zdaniem NIK sposób i zakres badania próbek zestawów komputerowych wskazywał na ich uczestnictwo w postępowaniu przetargowym.

W zbadanych w MS zamówieniach nie stwierdzono naruszenia przepisów ustawy prawo zamówień publicznych natomiast **NIK wniosła uwagi do regulacji wewnętrznych w zakresie udzielania zamówień z wyłączeniem obowiązku stosowania przepisów PZP**.

Zdaniem NIK regulacje te były ogólnikowe i nie zapewniały efektywnego wydatkowania środków publicznych. Do 14 sierpnia 2015 r. w zakresie udzielania zamówień publicznych z wyłączeniem obowiązku stosowania przepisów PZP realizowano procedurę ISO²⁴, później zasady udzielania takich

²¹ Łącznie więziennictwo realizowało 69 zadań w tym: 58 zadań budowy nowych obiektów oraz przebudowy lub rozbudowy istniejącej infrastruktury jednostek organizacyjnych więziennictwa (81.415,8 tys. zł), 8 inwestycji związanych ze szkoleniem i doskonaleniem zawodowym funkcjonariuszy i pracowników więziennictwa (4.967,8 tys. zł) oraz 3 zadania związane z modernizacją więziennej służby zdrowia (8.567,5 tys. zł).

²² Dwa postępowania z wyłączeniem ustawy PZP na podstawie art. 4. Pkt 13 (tj. udzielenie zamówienia instytucji gospodarki budżetowej przez organ władzy publicznej wykonujący funkcję organu założycielskiego) oraz jedno postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego.

²³ Dwa postępowania w trybie przetargu nieograniczonego (Zakup pojazdów do transportu więźniów oraz dostawa zestawów komputerów przenośnych oraz jedno w trybie przetargu ograniczonego (Modyfikacja kodów źródłowych systemu MS Dynamics AX).

²⁴ Procedura B.1.4.3 – Zakup towarów i usług bez konieczności stosowania ustawy prawo zamówień publicznych.

zamówień zawarto w regulaminie przyjętym w MS²⁵. Regulamin ten zmniejszył wymogi związane z przeprowadzeniem analizy rynku do uzyskania jednej oferty (procedura wymagała trzech ofert) złożonej na zapytanie skierowane do trzech podmiotów. Zarówno regulamin jak i procedura nie regulowały kwestii minimalnego czasu oczekiwania na odpowiedź na zapytanie ofertowe z uwzględnieniem czasu potrzebnego na przygotowanie oferty. W toku kontroli stwierdzono przypadki (remont budynku w Al. Róż, przygotowanie koncepcji kampanii informacyjnej nieodpłatnej pomocy prawnej), w których potencjalni wykonawcy informowali MS, że termin składania ofert jest nierealny. W ocenie NIK, brak uregulowania takich kwestii skutkuje zmniejszeniem przejrzystości i zwiększa ryzyko wystąpienia korupcji.

Zdaniem NIK ustalenia kontroli w zakresie udzielania zamówień publicznych bez zastosowania przepisów PZP wskazują, że w MS nie sprawowano rzetelnego nadzoru nad udzielaniem takich zamówień. Wskazują na to stwierdzone przypadki nieprzestrzegania regulacji wewnętrznych obligujących do przeprowadzenia analizy rynku i uzyskania co najmniej trzech ofert. Ponadto ustalono, że w MS nie prowadzi się scentralizowanego rejestru zamówień publicznych udzielanych bez zastosowania przepisów PZP, co zdaniem NIK zwiększa ryzyko wystąpienia przypadków naruszenia zakazu zawartego art. 32 ust. 2 PZP, tj. dzielenia na części zamówień tego samego rodzaju, oraz nie daje kierownictwu MS skutecznych narzędzi do sprawowania realnego nadzoru w tym zakresie. Brak takiego rejestru skutkowało zaniżeniem kwoty ujętej w sprawozdaniach kierowanych do Urzędu Zamówień Publicznych w 2015 r. W sprawozdaniach za 2015 r. wykazano, że Ministerstwo udzieliło w trybie art. 4 pkt 13 PZP zamówień o łącznej wartości 1,8 mln zł, podczas gdy z ustaleń kontroli wynika, że była to kwota 23,7 mln zł – na taką kwotę sporządzono ostateczną korektę sprawozdania.

NIK wniosła również uwagi do nadzoru sprawowanego przez Ministra nad udzielaniem zamówień publicznych przez podległe instytucje gospodarki budżetowej. Pomimo faktu, że około jedna czwarta wszystkich zamówień MS *de facto* była realizowana za pośrednictwem tych instytucji, Minister nie prowadził kontroli poprawności tych zamówień. Obowiązki w zakresie nadzoru i kontroli nad IGB Minister Sprawiedliwości przekazał Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej. W aktualnym trzyletnim planie kontroli finansowo-gospodarczych w IGB nie przewidziano kontroli w zakresie udzielania zamówień publicznych.

Szczegółowym badaniem objęto m.in. dwa zamówienia publiczne oraz realizację umów na wykonanie **robót budowlanych remont dachu budynku MS** oraz **remont budynku przy Al. Róż 2** na łączną kwotę zamówienia 27.327,3 tys. zł. Zamówienia te zostały udzielone bez zastosowania przepisów ustawy PZP na podstawie art. 4 pkt 13 tej ustawy.

Udzielenie zamówienia publicznego i realizacja umowy na zadanie Remont budynku przy al. Róż 2

Odnosnie zadania *Remont budynku przy al. Róż 2*, ustalono, że znaczny wzrost określonego w umowie kosztu inwestycji z 5.497 tys. zł na 18.562 tys. zł mógł wynikać z szeregu nierzetelnych działań ze strony MS.

W ocenie NIK MS nie zachowało należytej staranności przy przygotowaniu inwestycji tj. nierzetelnie określono potrzeby na etapie przygotowania inwestycji, co skutkowało koniecznością wprowadzania kolejnych zmian w trakcie realizacji (przykładem może być instalacja systemu telewizji zlecona jako robota dodatkowa na kwotę 485,5 tys. zł), a także nierzetelnie przygotowano kosztorys inwestorski, w tym nie zaktualizowano jego treści po określeniu przez konserwatora zabytków szczegółowych wymagań odnośnie projektu.

MS wyznaczyło wykonawcom sześciodniowy terminu na złożenie oferty na realizację inwestycji. Zdaniem NIK termin ten był zbyt krótki na przygotowanie i złożenie oferty na ok. 8 mln złotych

²⁵ Regulamin udzielania zamówień publicznych oraz obiegu dokumentacji związanej z umowami cywilnoprawnymi wprowadzony zarządzeniem 98/2015 Dyrektora Generalnego MS 14 sierpnia 2015 r.

dotyczącej robót budowlanych o wysokim stopniu skomplikowania²⁶. Mogło to wpłynąć nie tylko na jakość kosztorysu ofertowego, ale również ograniczać konkurencję. Jak wspomniano wyżej, przepisy wewnętrzne nie określały minimalnego terminu na przygotowanie oferty. Dla porównania PZP, jako minimalny termin na przygotowanie oferty dotyczącej robót budowlanych przewiduje nie mniej niż 14 dni od publikacji ogłoszenia.

NIK stwierdziła brak określenia w umowach i kolejnych aneksach szczegółowego zakresu rzeczowego stanowiącego ich przedmiot. W ofercie wykonawca zaproponował wykonanie zamówienia za kwotę 8.838.700 zł. W dniu 15 listopada 2013 r. MS podpisało²⁷ z Mazowiecką IGB „Mazovia” i Pomorską IGB „Pomerania” umowę na wykonanie przedmiotowego przedsięwzięcia za kwotę 5.497.215 zł, tj. o 3.341.485 zł (38%) mniejszą od kosztorysu. Przy czym z żadnego dokumentu składającego się na umowę nie wynikało, że jej przedmiotem był zakres mniejszy niż całkowita realizacja przedsięwzięcia, a w pkt. 4 umowy zawarto oświadczenie Wykonawcy, że jego wynagrodzenie wskazane w umowie obejmuje wszelkie koszty potrzebne do prawidłowej i całkowitej realizacji umowy. W trzech kolejnych aneksach zwiększających kwotę wynagrodzenia umownego do 18.561.990 zł. nie zawarto jednak zakresu rzeczowego, ani jakiegokolwiek odwołania do innych dokumentów, które by go określały.

Zdaniem NIK nie sprawowano rzetelnego nadzoru nad realizacją tej inwestycji. Zgodnie z przedłożoną dokumentacją wzrost kosztów tego zadania wynikał w dużej mierze z zaleceń i rekomendacji nadzoru autorskiego, przy czym obowiązki nadzoru autorskiego i wykonawcy wykonywał ten sam podmiot. Zdaniem NIK w przypadku kosztorysowego rozliczania inwestycji przy jednoczesnym pełnieniu funkcji nadzoru autorskiego (wnioskującego o zwiększenie zakresu robót) i wykonawcy robót, inwestor winien zwiększyć nadzór nad gospodarnością wprowadzanych rozwiązań, tj. rzetelnie zweryfikować, czy proponowane przez nadzór autorski rozwiązania gwarantują dokonanie wydatku w sposób celowy i oszczędny, zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych. Kontrolerom nie przedłożono dokumentacji potwierdzającej taki szczególnie nadzór, w tym weryfikacja propozycji nadzoru autorskiego pod tym kątem nie należała do zadań nadzoru inwestorskiego, określonych w umowie.

Realizacja zadania kampania informacyjna nieodpłatnej pomocy prawnej (npp)

Zgodnie z treścią art. 4 ust. 1 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej²⁸ nieodpłatna pomoc prawna skierowana jest do osób, które nie ukończyły 26 lat i osób, które ukończyły 65 lat, bez konieczności spełniania przez nie innych warunków (art. 4 ust. 1 pkt 1–4 i 7 ustawy) oraz do posiadaczy Karty Dużej Rodziny, weteranów, kombatanów, uprawnionych w roku poprzednim do otrzymania świadczenia z pomocy społecznej, zagrożonych lub poszkodowanych katastrofą naturalną, klęską żywiołową lub awarią techniczną. Natomiast jako grupę docelową kampanii telewizyjnej (na którą przeznaczono 63% budżetu kampanii medialnej) przyjęto osoby powyżej 30 roku życia, mieszkające na wsi i miastach poniżej 100 tys. osób z dochodem poniżej 2,5 tys. zł na gospodarstwo domowe²⁹. Tak dobrana grupa docelowa w znacznym stopniu nie pokrywała się z określoną w ustawie grupą osób uprawnionych do npp³⁰. Z kolei jako grupę docelową kampanii radiowej (na którą przeznaczono 14% budżetu kampanii) przyjęto osoby pomiędzy 15. a 50. rokiem życia, mieszkające na wsi i w miastach do 100 tys. mieszkańców, nie obejmując nią osób powyżej 65 roku życia oraz osób spełniających ustawowe kryteria, a mieszkających w miastach powyżej

²⁶ należy uwzględnić, że zaproszenie do złożenia oferty ze względu na zawartość płyty CD musiało być wysłane tradycyjną pocztą, co oznacza jeszcze krótszy czas na przygotowanie oferty.

²⁷ W imieniu MS umowę zawarła Zastępca Dyrektora Biura Kadr i Logistyki, Paulina Bijata.

²⁸ Dz. U. poz. 1255.

²⁹ Określenie grupy docelowej determinowało późniejszy wybór kanałów reklamowych i terminów emisji reklam.

³⁰ Wg analiz NIK przeprowadzonych na podstawie danych GUS przyjęcie takiej grupy docelowej pominięło ok. 7,5 mln osób – adresatów ustawy.

100 tys. mieszkańców³¹. Przyjęcie tego rodzaju założeń do kampanii medialnej było działaniem nierzetelnym, a przeprowadzenie tej kampanii było w znacznym stopniu niecelowe.

Pomimo, że kampania medialna miała dotyczyć w dużej części osób najuboższych (np. korzystających z pomocy socjalnej) to spoty promujące npp emitowane były również w płatnych kanałach telewizyjnych³², przez co przekazane w ten sposób informacje mogły nie dotrzeć do osób uboższych, nieposiadających dostępu do takich kanałów.

Kampania medialna została przeprowadzona w czasie kiedy npp nie była jeszcze dostępna. Główną część kampanii przeprowadzono pomiędzy 7 września a 23 października 2015 r., tj. na 3–4 miesiące przed uruchomieniem punktów nieopłatnej pomocy prawnej (pełna funkcjonalność została osiągnięta 1 lutego 2016 r.)³³.

Działanie takie zadaniem NIK było nierzetelne, a wydatki poniesione na przygotowaną w ten sposób kampanię (w kwocie 2.022,5 tys. zł) były niegospodarne.

Wg ustaleń NIK decyzję o przeprowadzeniu kampanii i jej terminie podjął, jeszcze przed podpisaniem ustawy przez Prezydenta, ówczesny Minister Sprawiedliwości. Grupę docelową określił autor koncepcji kampanii medialnej, natomiast tak określoną grupę ze strony MS zaakceptowali Naczelnik Wydziału Komunikacji Społecznej oraz zewnętrzny ekspert zatrudniony na zlecenie.

W związku z przyjęciem błędnych założeń kampanii, niecelowe i niegospodarne oraz dokonane w sposób nierzetelny były również wydatki (wynagrodzenia ekspertów i autora koncepcji kampanii medialnej) na przygotowanie samej kampanii (w tym określenie grupy docelowej) na łączną kwotę 241,9 tys. zł. Umowy te zawierane i realizowane były w sposób niezapewniający zachowania zasady dokonywania wydatku w sposób celowy i oszczędny, oraz uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, (wyrażonej w art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych) jak również z naruszeniem wewnętrznej procedury udzielania zamówień bez zastosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych. NIK stwierdziła, że:

1. W okresie pomiędzy 10 a 16 lipca 2015 r. pracownicy Wydziału Komunikacji Społecznej zwrócili się pocztą elektroniczną do trzech firm o złożenie do 16 lipca 2015 r. ofert cenowych na przygotowanie strategii i koncepcji wszystkich produktów kampanii, szczegółowe zaplanowanie mediów, przygotowanie medioplanu oraz oszacowanie ceny zakupu mediów i produkcji materiałów do emisji. Do zapytania dołączono opis przedmiotu zamówienia, w tym wskazanie grup uprawnionych do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej³⁴. Po złożeniu ofert przez 3 firmy Dyrektor Generalny zawarł umowę zlecenia z ekspertem zewnętrznym na *wsparcie Ministra Sprawiedliwości i Wydziału Komunikacji Społecznej Biura Ministra w zakresie opracowania strategii komunikacyjnej systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i edukacji prawnej oraz doradztwo w zakresie określenia kryteriów wyboru wykonawcy do prowadzenia oprawy medialnej tego projektu*, za kwotę 21.000 zł. Umowę tę zawarto z naruszeniem obowiązującej procedury wewnętrznej MS (w szczególności bez analizy cen rynkowych takiej usługi).
2. W dniu 22 lipca 2015 r. Naczelnik Wydziału Komunikacji Społecznej wysłała do oferentów zmodyfikowany opis przedmiotu zamówienia, w którym dodano zapis o konieczności załączenia do oferty metodyki obejmującej koncepcję kampanii, koncept kreatywny i medioplan. Jako termin

³¹ Wg analiz NIK przeprowadzonych na podstawie danych GUS przyjęcie takiej grupy docelowej pomijało 7,35 mln. osób – adresatów ustawy.

³² M.in. Canal +, Canal + Film, CBS Action, Comedy Central, Film Box, Nsport plus.

³³ Na problem ten zwrócił uwagę Ministerstwu Sprawiedliwości jeden z oferentów, który informował: *Istnieje nawet ryzyko sytuacji, w której odbiorcy komunikatu zbojkotują i skrytykują pomysł zanim zostanie uruchomiony. W momencie rozpoczęcia kampanii zainteresowani zaczną dzwonić, szukać punktów pomocy. (...) Kampania może wyzwolić negatywne emocje, a Ministerstwo Sprawiedliwości stanie się obiektem drwin, krytyki, jak zwykle pojawiają się oskarżenia o marnotrawienie pieniędzy podatników.*

³⁴ 24 lipca 2015 r. do projektu ustawy, w tym w zakresie grupy uprawnionych, poprawki wniósł Senat. Ustawa została przyjęta przez Sejm 5 sierpnia 2015 r., a podpisana przez Prezydenta 25 sierpnia 2015 r.

składania ofert podano 23 lipca 2015 r. (tj. jeden dzień). Dwie firmy odpisały, że w tak krótkim czasie przygotowanie oferty nie jest możliwe. Ofertę w wyznaczonym terminie złożył jedynie późniejszy autor koncepcji kampanii medialnej.

3. W dniu 24 lipca 2015 r. powołany został zespół (z udziałem m.in. eksperta zewnętrznego) do prowadzenia i przygotowania postępowania na „Przygotowanie strategii koncepcji kampanii informacyjnej” a w szczególności przygotowanie opisu przedmiotu zamówienia, oceny ofert i przedstawienia propozycji wyboru najkorzystniejszej oferty. Powołanie zostało zatwierdzone tego samego dnia i tego samego dnia zespół wybrał jedyną ofertę, co skutkowało zawarciem umowy 31 lipca 2015 r. na przygotowanie strategii i kreacji wszystkich produktów kampanii, szczegółowe zaplanowanie mediów, przygotowanie medioplanu (zadanie 1) za kwotę 43 tys. zł oraz przygotowanie i produkcję reklamy telewizyjnej, radiowej, prasowej i internetowej (zadanie 2) za kwotę 107,4 tys. zł³⁵.
4. W dniu 28 lipca 2015 r. dyrektor Biura Dyrektora Generalnego zawarł ze współpracownikiem autora koncepcji kampanii medialnej, umowę na kwotę 60 tys. zł na usługę wsparcia zakupu czasu antenowego i monitorowania realizacji kampanii. Zakresem umowy objęto m. in. przygotowanie propozycji podziału budżetu kampanii z podziałem na poszczególne media. Propozycja podziału budżetu kampanii, została uprzednio ujęta w ramach wykonania umowy z autorem koncepcji kampanii medialnej, co oznacza, że za wykonanie tożsamyh czynności MS poniosło wydatek dwukrotnie, co było działaniem niegospodarnym.

W ocenie NIK wybór autora koncepcji kampanii medialnej był niezgodny z obowiązującymi procedurami i przeprowadzony bez należytej staranności. W szczególności wyznaczenie jednodniowego terminu na składanie ofert, które miały zawierać gotową koncepcję kampanii, naruszało zasadę przejrzystości udzielania zamówień i zwiększało ryzyko wystąpienia korupcji. Komisja powołana do opracowania opisu przedmiotu zamówienia, z udziałem m. in. eksperta zewnętrznego, została powołana już po opracowaniu takiego opisu przez pracowników Wydziału Komunikacji Społecznej i skierowaniu zapytań ofertowych, co było działaniem nierzetelnym, a w świetle faktu, że opis przedmiotu zamówienia został samodzielnie przygotowany w MS, było to również działaniem niecelowym. Jedynym rezultatem tej umowy był protokół posiedzenia komisji (z 24 lipca 2015 r.) i zatwierdzenie strategii kampanii medialnej, przedstawionej przez wykonawcę, w tym określenie grupy docelowej (10 sierpnia 2015 r.). Natomiast wynagrodzenie ekspertowi wypłacano za okres do 17 października 2015 r., co było działaniem niegospodarnym.

2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

W ustawie budżetowej wydatki budżetu środków europejskich w części 37 zostały pierwotnie zaplanowane w wysokości 88.419 tys. zł, natomiast plan po zmianach wyniósł 70.946 tys. zł. Wydatki zrealizowano w kwocie 54.763 tys. zł, tj. 77% planu po zmianach. W porównaniu do roku 2014 wydatki były niższe o 68.586 tys. zł (o 55,6%).

Wykonanie wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wyniosło 6.086,8 tys. zł (52,1% planu). W ramach programu realizowano projekty: *Wprowadzenie e-usług w resorcie sprawiedliwości*, *Modernizacja zarządzania kadrami w sądownictwie powszechnym* (realizacja zakończona 30 czerwca 2015 r.) oraz *Zwiększenie efektywności realizacji zadań przez jednostki wymiaru sprawiedliwości* (realizacja zakończona 30 czerwca 2015 r.). Wydatki dotyczyły głównie projektu wprowadzenia e-usług (79,5%). Niższe wykonanie wydatków wynikało głównie z podpisania umowy z wykonawcą na kwotę niższą od przewidywanej oraz z obniżenia wynagrodzenia wykonawcy o kary umowne wynikające z opóźnień w realizacji.

³⁵ Aneksem z 17 sierpnia 2015 r. wynagrodzenie za zadanie 2 zwiększono do 120,9 tys. zł.

W ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka realizowano projekt *Wdrożenie protokołu elektronicznego w sprawach cywilnych i wykroczeniowych*. Wykonanie wydatków na ten projekt wyniosło 27.738,7 tys. zł (98,6% planu). W rezultacie tych wydatków w 2117 salach sądowych wdrożono cyfrowy system rejestracji, a 507 sal wyposażono w system wideokonferencji.

W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna realizowano projekt *Wdrożenia protokołu elektronicznego w sprawach cywilnych i wykroczeniowych*. Wykonanie wydatków na ten projekt wyniosło 327,6 tys. zł (52% planu).

W ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego PL 16 realizowano 8 projektów, na które poniesiono łączne wydatki w kwocie 7.325,2 tys. zł (46% planu). Najwyższe wydatki poniesiono na realizację projektów: *Nowoczesne metody zarządzania sądami*, *Edukacja szkolna przeciw wykluczeniu prawnemu* oraz *Wzmacnianie pozycji pokrzywdzonych przestępstwem i wsparcie świadków w postępowaniu karnym* (łącznie 81,1% wydatków).

- Na projekt *Nowoczesne metody zarządzania sądami* wydatkowano kwotę 2.626,2 tys. zł (30,7% planu). Z powodu opóźnień w realizacji przetargu na szkolenie w ramach projektu i podpisaniem umowy z wykonawcą dopiero 20 listopada 2015 r. wydatki przeniesiono na 2016 r.
- Na projekt *Edukacja szkolna przeciw wykluczeniu prawnemu* wydatkowano kwotę 1.050,8 tys. zł (62,7% planu). Głównym powodem niższych wydatków było podpisanie umowy dopiero 26 października 2015 r. wydatki przeniesiono na 2016 r.
- Na projekt *Wzmacnianie pozycji pokrzywdzonych przestępstwem i wsparcie świadków w postępowaniu karnym* wydatkowano kwotę 2.266,7 tys. zł (83,3% planu).

W ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego PL 14 realizowano projekt *Wzmocnienie działań na rzecz ofiar przemocy w rodzinie*, na który poniesiono wydatki w kwocie 1.309,6 tys. zł (46,3% planu). Głównymi przyczynami niższych wydatków było uzyskanie niższej ceny oraz rezygnacja z jednego zaplanowanego wydarzenia w związku z opóźnieniem w zawarciu umowy.

W ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego PL 17 realizowano projekt *Upowszechnienie stosowania kar nieizolacyjnych i środków probacyjnych w systemie sądownictwa karnego*, na który poniesiono wydatki w kwocie 3.880,9 tys. zł (60,3% planu). Głównym powodem niższego wykonania było uzyskanie niższej od zakładanej ceny w postępowaniu przetargowym. Rezultatem projektu było przeszkolenie w 2015 r. 5742 osób.

Plan wydatków środków europejskich Ministerstwa Sprawiedliwości (dysponenta III stopnia) zaplanowano w wysokości 64.076 tys. zł, a po zmianach 53.732,2 tys. zł. Ministerstwo zrealizowało wydatki na kwotę 38.865,1 tys. zł, tj. 60,7% planu i 72,3% planu po zmianach. Wydatki zrealizowano w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (23.577,8 tys. zł), Norweskiego Mechanizmu Finansowego (10.113,5 tys. zł) i Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (5.173,8 tys. zł).

Dane o wydatkach budżetu środków europejskich przedstawiono w załączniku nr 4 do Informacji.

2.3. Efekty rzeczowe prowadzonej działalności i działania podejmowane w ramach nadzoru i kontroli

W 2015 r. w budżecie części 37 w układzie zadaniowym ujęto 76 działań zgrupowanych w 26 podzadaniach, 13 zadaniach i ośmiu funkcjach państwa. Działania były realizowane przez jednostki podległe Ministrowi Sprawiedliwości i Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej.

Największe wydatki poniesiono na zadanie 18.4. *Wykonywanie kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania*, w ramach funkcji 18. *Sprawiedliwość*, na realizację, którego w 2015 r. wydatkowano ogółem 2.716.632,1 tys. zł (w tym: 2.697.604,9 tys. zł z budżetu państwa i 19.027,3 tys. zł

z budżetu środków europejskich), co stanowiło 99,8% planu po zmianach i 58,4% ogółu tych wydatków realizowanych w części 37. W porównaniu do 2014 r. wydatki te były niższe o 25.452,3 tys. zł, tj. o 1%. Celem tego zadania było zapewnienie bezpieczeństwa społecznego poprzez izolację osób tymczasowo aresztowanych i skazanych na karę pozbawienia wolności oraz resocjalizacja osadzonych. Przyjętym miernikiem stopnia osiągnięcia celu był odsetek skazanych objętych oddziaływaniami resocjalizacyjnymi (przede wszystkim w formie zatrudnienia osadzonych, objęcia nauczaniem oraz terapii), którego wartość bazową zaplanowano na 62,5%, natomiast faktyczne wykonanie wyniosło 74,5%.

W ramach tego zadania realizowano podzadanie *Wykonywanie kary pozbawienia wolności w warunkach izolacji więziennej oraz tymczasowego aresztowania*. Jako miernik określono odsetek osadzonych, którzy mają zapewnioną kodeksową normę 3 m² powierzchni celi mieszkalnej (miernik zrealizowano w 100%). Na to podzadanie wydatkowano kwotę 2.636.110 tys. zł.

W ramach tego podzadania realizowano następujące działania:

- *Funkcjonowanie jednostek organizacyjnych Służby Więziennej* – wydatkowano kwotę 2.343.798,8 tys. zł, plan zrealizowano w 99,9%. Celem tego działania było zapewnienie bezpieczeństwa wykonywania kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania, a przyjętym miernikiem była liczba osadzonych przypadających na jednego funkcjonariusza (zakładany 3,17; wykonany 2,75).
- *Budowa nowych obiektów oraz modernizacja istniejącej infrastruktury jednostek organizacyjnych więziennictwa* – wydatkowano kwotę 85.807 tys. zł tj. 100% planu. Celem tego działania było pozyskanie nowych miejsc zakwaterowania dla osadzonych w celu zwiększenia skuteczności tymczasowego aresztowania oraz wykonywania kary pozbawienia wolności, a przyjętym miernikiem była liczba pozyskanych miejsc zakwaterowania dla osadzonych (plan 265; wykonanie 538).
- *Więzienna służba zdrowia* – wydatkowano kwotę 177.957,9 tys. zł, a plan zrealizowano w 100%. Celem tego działania była stabilizacja dostępności świadczeń zdrowotnych w podmiotach leczniczych dla osób pozbawionych wolności, a miernikiem odsetek badań specjalistycznych wykonanych w podmiotach leczniczych dla osób pozbawionych wolności (plan 66,2%; wykonanie 62%).

Minister Sprawiedliwości i Dyrektor Generalny Służby Więziennej, na podstawie art. 175 ustawy o finansach publicznych, sprawowali nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu państwa za 2015 r. w części 37 – Sprawiedliwość, dokonując kwartalnych ocen przebiegu realizacji dochodów i wydatków oraz zadań, w wyniku czego m.in. dokonywano zmian w planie finansowym części. Ustalono, że Wydział Kontroli w Biurze Kontroli i Audytu MS przeprowadził trzy kontrole w jednostkach podległych Ministrowi Sprawiedliwości³⁶.

Stwierdzone w Ministerstwie Sprawiedliwości nieprawidłowości wskazują, że nadzór kierownictwa MS nie był wystarczający w szczególności w obszarze udzielania zamówień publicznych z wyłączeniem obowiązku stosowania przepisów ustawy PZP oraz prowadzenia rachunkowości dysponenta części budżetowej.

3. Sprawozdania

Jednostkowe sprawozdania budżetowe dysponentów III stopnia (MS i CZSW) za 2015 r.:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),

³⁶ Kontrole przeprowadzono w zakładach karnych w Żytkowicach, Białej Podlaskiej i Zarębie.

- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1),

a także:

- sprawozdania za IV kwartał 2015 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z)

zostały sporządzone prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym, a kwoty w nich wykazane były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. W wyniku badania ksiąg rachunkowych Ministerstwa stwierdzono, że sprawozdania przekazują prawdziwy i rzetelny obraz dochodów, wydatków, a także należności i zobowiązań.

Ze względu na fakt nieprowadzenia ksiąg rachunkowych dysponenta głównego części 37 budżetu państwa, sprawozdania Rb-23 i Rb-28 sporządzane były na podstawie zestawień w arkuszu Excel, a nie ewidencji księgowej. Kontrola wykazała wprawdzie, że w poszczególnych miesięcznych sprawozdaniach jednostkowych Rb-23 i Rb-28 wykazane w nich kwoty pokrywały się z sumą przelewów z rachunku bankowego dysponenta części przekazywanych KSSiP, lecz ten sposób postępowania naruszał przepisy rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości budżetowej, stanowiące m.in., że:

- sprawozdania jednostkowe są sporządzane przez kierowników jednostek organizacyjnych na podstawie ewidencji księgowej (§ 6 ust. 1 pkt 1);
- kierownicy jednostek są obowiązani sporządzać sprawozdania rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym (§ 9 ust. 1);
- kwoty wykazane w sprawozdaniach powinny być zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej (§ 9 ust. 2).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta głównego części 37 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Poza wskazana wyżej nieprawidłowością NIK uznała, że wyżej wymienione sprawozdania łączne i jednostkowe zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

4. Księgi rachunkowe

Księgi rachunkowe MS – dysponent III stopnia

Minister Sprawiedliwości jako dysponenta III stopnia ustalił i aktualizował zasady (politykę) rachunkowości przyjęte w MS³⁷. Polityka ta stosowana była również do prowadzenia rachunkowości Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Przyjęte w Ministerstwie Sprawiedliwości zasady rachunkowości dla dysponenta III stopnia spełniały wymogi określone w art.10 uor.

Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków w kwocie 55.082,1 tys. zł, tj. 27,5% wydatków Ministerstwa Sprawiedliwości wynoszących 200.246,9 tys. zł. Doboru próby wydatków dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych odpowiadających pozapłacowym wydatkom budżetowym dysponenta III stopnia. Próba została wylosowana metodą monetarną (MUS³⁸) spośród 12 633 zapisów księgowych o łącznej wartości 101.265,0 tys. zł. Badaniem objęto 107 zapisów księgowych na kwotę ogółem 55.359,3 tys. zł, w tym w grupie wydatków majątkowych 12 zapisów na kwotę 18.163,2 tys. zł oraz w grupie wydatków bieżących pozapłacowych 66 zapisów na kwotę 36.918,8 tys. zł. Próba wydatków dobranych celowo (20 dowodów księgowych) wyniosła 10.669,7 tys. zł.

³⁷ W związku z udzielonym przez Ministra Sprawiedliwości upoważnieniem z dnia 29 października 2014 r. (DB- -311-162914/4) zasady wprowadził Dyrektor Generalny Ministerstwa Sprawiedliwości zarządzeniem Nr 3/2015 z dnia 9 stycznia 2015 r., zmienionym zarządzeniem Nr 100 z dnia 19 sierpnia 2015 r. Wcześniej obowiązywały zasady (polityka rachunkowości) wprowadzona zarządzeniem Dyrektora Generalnego Nr 23/2014 z dnia 7 marca 2014 r.

³⁸ Z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości. W doborze próby do losowania przyjęto następujące parametry: tolerowany błąd (TB = 2 688 000 zł.), i błąd oceny $e = (0,75 \times TB)$ tj. 2 016 000 zł.

W wylosowanej próbie badanej pod kątem m.in. poprawności ujęcia w księgach rachunkowych i wpływu ewentualnych błędów na sprawozdawczość stwierdzono, że 5 dowodów księgowych³⁹ na łączną kwotę 25.049,8 tys. zł⁴⁰, dotyczyło wydatków na rzecz sądów (zakupy związane z realizacją zadania Wdrożenia Centralnego Archiwum Protokołów Elektronicznych w Sądzie Apelacyjnym we Wrocławiu oraz Wdrożenia systemu protokołu elektronicznego w sprawach cywilnych i wykroczeniowych). Zakup sprzętu informatycznego został zrealizowany w ramach planu wydatków Ministerstwa Sprawiedliwości i ujęty w księgach rachunkowych tej jednostki jako środki trwałe. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 15 uor środki trwałe są to rzeczowe aktywa trwałe zdadne do użytku i przeznaczone na potrzeby konkretnej jednostki. W związku z faktycznym przekazaniem nabytych przez Ministerstwo środków trwałych do innych jednostek nie nastąpiła zmiana w ewidencji księgowej Ministerstwa. W świetle powyższego NIK oceniła, że ewidencja środków trwałych MS prowadzona była nierzetelnie.

W pozostałych przypadkach operacje gospodarcze poprawnie ujęto w księgach rachunkowych na odpowiednich kontach księgi głównej i kontach pomocniczych (ze szczególnym uwzględnieniem prawidłowości kwalifikacji według podziałek klasyfikacji budżetowej), zgodnie z ich treścią ekonomiczną.

Rachunkowość dysponenta części

W trakcie kontroli stwierdzono, że Minister Sprawiedliwości jako dysponent główny części 37 – Sprawiedliwość nie opracował dokumentacji opisującej przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, a także nie prowadził ksiąg rachunkowych, czym naruszył:

- art. 40 ust. 1 ufp stanowiącego, że jednostki sektora finansów publicznych prowadzą rachunkowość zgodnie z przepisami o rachunkowości;
- art. 4 ust. 3. uor, zgodnie z którym rachunkowość jednostki obejmuje m.in. przyjęte zasady (politykę) rachunkowości oraz prowadzenie ksiąg rachunkowych;
- art. 20 uor, zgodnie z którym do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym – każdorazowe otrzymanie środków od Ministra Finansów i przekazanie ich dysponentom podległym stanowi zdarzenie gospodarcze i powinno być ujęte w księgach rachunkowych, a szczegółowy sposób ich ujęcia określony został rozporządzeniem Ministra Finansów z 5 lipca 2010 r.⁴¹

Zgodnie z uzyskanymi w MS wyjaśnieniami środki przepływające przez rachunek bankowy dysponenta części (przekazywane podległym dysponentom oraz kwota dotacji na rzecz Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury w wysokości 45.712.000 zł) były ewidencjonowane za pomocą arkusza kalkulacyjnego Excel. Funkcjonalność tego arkusza nie spełniała elementarnych wymogów uor, m.in. zapisy nie były prowadzone w sposób trwały⁴² (art. 23 ust. 1) – przy zapisywaniu nie wprowadzało się daty zapisu i nie było oznaczone, kto wprowadził ten zapis (art. 23 ust. 2), a wydruk z tego systemu nie spełniał wymagań określonych w art. 13 ust. 4 i 5 uor. W związku z tym zdaniem NIK ewidencji tej nie można uznać za księgi rachunkowe w świetle ustawy o rachunkowości.

Ustalone w tym zakresie nieprawidłowości wskazują na uzasadnione podejrzenie popełnienia czynu, o którym mowa w art. 77 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

³⁹ Faktury nr 00029-02-15-CSP, 00081-03-15-CSP, 00229-09-15-CP, 0033-12-15-CP, 00257-10-15-CP.

⁴⁰ Z tego w ewidencji środków trwałych MS ujęto kwotę 24.920,2 tys. zł

⁴¹ W sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami RP. Przykładowo rozporządzenie w załączniku nr 3 pkt 17) stanowi w : Na stronie Wn konta 130 ujmują się wpływy środków pieniężnych otrzymanych na realizację wydatków budżetowych zgodnie z planem finansowym oraz dla dysponentów niższego stopnia, w korespondencji z kontem 223. Natomiast na stronie Ma konta 130 ujmują się okresowe przelewy środków pieniężnych dla dysponentów niższego stopnia (ewidencja szczegółowa według dysponentów, którym przelano środki pieniężne), w korespondencji z kontem 223. Jak również konta 224* rozliczenie dotacji budżetowych (...) czy 980 „Plan finansowy wydatków budżetowych”.

⁴² W trakcie oględzin dokonano zmiany zapisu dokonanego w 2015 r. po czym plik zapisano. Plik jest zabezpieczony hasłem na zasadach ogólnych które zna pracownik dokonujący zapisów i w trakcie oględzin wprowadził takie hasło i zmienił zapisy.

Jako przyczyny powyższej nieprawidłowości należy wskazać:

- Brak właściwego nadzoru ze strony Ministra Sprawiedliwości nad prowadzeniem w Departamencie Budżetu i Efektywności Finansowej rachunkowości dysponenta głównego. Ustalenia kontroli wskazują, że nadzór nad kwestią prowadzenia ksiąg rachunkowych dysponenta części był niewystarczający. Jak wynika z wyjaśnień Ministra Sprawiedliwości, spowodowane to było przekonaniem Ministra, że jako dysponent główny części 37, nie był on obciążony odpowiedzialnością za wykonywanie obowiązków w zakresie rachunkowości części 37, o których mowa w art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości, w tym z tytułu nadzoru. O braku właściwego nadzoru świadczy m.in. brak zakresu obowiązków Zastępcy Dyrektora – Głównego Księgowego Resortu czy brak stosownego upoważnienia przekazującego odpowiedzialność i obowiązki w trybie art. 54 ust. 1 ustawy o finansach publicznych.
- Brak właściwego nadzoru ze strony Dyrektora Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej (DBiEF). Jak wskazano wyżej do Dyrektora DBiEF należało kierowanie Departamentem, który miał zapewnić prawidłowe wykonywanie obowiązków nałożonych na Ministra Sprawiedliwości jako dysponenta głównego części 37 budżetu państwa.
- Prezentowane przez Głównego Księgowego Resortu – Zastępcę Dyrektora DBiEF niezgodne z uor stanowisko w zakresie stosowania przepisów o rachunkowości i finansach publicznych.
- Pozostawanie przez kierownictwo MS w przekonaniu, że pracownik pełniący formalnie funkcję Głównego Księgowego Resortu – Zastępcy Dyrektora DBiEF był głównym księgowym części (co, jak wskazują ustalenia kontroli, było założeniem błędnym) oraz związane z powyższym opieranie podejmowanych działań i oceny sytuacji w zakresie konieczności prowadzenia rachunkowości na stanowisku przez niego prezentowanym.

Osobami odpowiedzialnymi za stwierdzone nieprawidłowości byli:

- Minister Sprawiedliwości – na podstawie ustawy o finansach publicznych (art. 53 ust. 1) oraz ustawy o rachunkowości (art. 4 ust. 5). Minister nie powierzył odpowiedzialności w trybie art. 54 ust. 1 ustawy o finansach publicznych głównemu księgowemu części 37. W trakcie kontroli nie przedłożono upoważnienia potwierdzającego przekazanie odpowiedzialności za prowadzenie rachunkowości ze strony Ministra z jednoczesnym przyjęciem ich ze strony głównego księgowego części 37. Należy stwierdzić, że w świetle przepisów ufp w Ministerstwie Sprawiedliwości nie było głównego księgowego części 37, a co za tym idzie odpowiedzialnym za nieprowadzenie rachunkowości był Minister.
- Dyrektor Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej z tytułu nadzoru nad jego działalnością (Departament obsługujący Ministra Sprawiedliwości jako dysponenta głównego części 37). Obowiązek ten wynikał z § 3 Regulaminu organizacyjnego MS⁴³.
- Główny Księgowy Resortu – Zastępca Dyrektora Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej – na podstawie zakresu obowiązków określonych w Regulaminie Organizacyjnym tego departamentu – za nierealizowanie obowiązków określonych w ustawie o finansach publicznych i ustawie o rachunkowości.

Ze względu na fakt nieprowadzenia rachunkowości przez dysponenta głównego części 37, sprawozdania MS w części 37 sporządzane były jedynie na podstawie zestawień prowadzonych w arkuszu kalkulacyjnym Excel, a nie ewidencji księgowej. Ten sposób postępowania naruszał przepisy rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości budżetowej, z których wynika m.in., że sprawozdania powinny być sporządzane na podstawie ewidencji księgowej.

⁴³ W 2015 r. obowiązywały regulaminy organizacyjne z 2 września 2014 r. oraz 19 lutego 2015 r.

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Ministra Sprawiedliwości NIK zawarła ocenę wskazującą na niezasadność dalszego zajmowania stanowiska przez Głównego Księgowego Resortu – Zastępcę Dyrektora Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej. Biorąc pod uwagę nieprawidłowości i błędy, a także uwzględniając wyjaśnienia i przedkładane dokumenty, zdaniem NIK pracownik ten nie gwarantuje należytego wykonywania obowiązków na zajmowanym stanowisku. Wynika to z kwestionowania obowiązku prowadzenia rachunkowości, jak również prezentowanego stanowiska, że arkusz kalkulacyjny Excel spełnia wszystkie wymogi programu finansowo-księgowego określone w uor. Należy podkreślić, że według analiz NIK, przepisy w zakresie obowiązku prowadzenia rachunkowości dysponenta głównego części budżetu państwa są jednoznaczne i nie budzą wątpliwości.

Pomimo informowania pracowników MS przez kontrolerów o fakcie niespełniania przez prowadzoną ewidencję podstawowych zasad wynikających z uor w tym wskazanie stosownych przepisów w tej materii, Główny Księgowy Resortu – Zastępca Dyrektora Budżetu i Efektywności Finansowej w dniu 4 kwietnia 2016 r. przedłożyła do podpisu Sekretarzowi Stanu projekt polityki rachunkowości sankcjonującej kwestionowany przez NIK stan rzeczy. Projekt ten zakładał prowadzenie kont przy pomocy arkusza kalkulacyjnego Microsoft Excel 2010.

Ostatecznie podpisana przez Ministra polityka rachunkowości wprowadzona zarządzeniem z dnia 7 kwietnia 2016 r.⁴⁴ stanowi, że księgi rachunkowe prowadzone są przy pomocy „systemu informatycznego”. Zarządzenie ma moc obowiązującą od 1 stycznia 2016 r., co zdaniem NIK oznacza, że sankcjonuje prowadzenie ksiąg rachunkowych w arkuszu kalkulacyjnym, co najmniej w okresie od 1 stycznia do 6 kwietnia 2016 r. oraz nie wyklucza dalszego prowadzenia rachunkowości niezgodnie z uor w dotychczasowy sposób (zarządzenie nie wskazuje opisu stosowanego systemu informatycznego, w tym wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia jego eksploatacji, zgodnie z wymogiem określonym w art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy o rachunkowości).

NIK negatywnie ocenił przyjętą w Ministerstwie praktykę prowadzenia ewidencji otrzymywanych środków z budżetu państwa w ramach części 37 i przekazywanych podległym dysponentom. W wyniku kontroli stwierdzono wieloletnie zaniechanie prowadzenia ksiąg rachunkowych dysponenta części 37 i brak dokumentacji opisującej przyjęte przez jednostkę zasady (politykę) rachunkowości.

⁴⁴ W sprawie zasad ewidencji środków budżetu państwa przyjmowanych na rachunek bieżący wydatków dysponenta części 37 budżetu państwa „Sprawiedliwość” z centralnego rachunku bieżącego wydatków budżetu państwa oraz przekazywanych podległym dysponentom na sfinansowanie wydatków ujętych w ich planach finansowych oraz zasad (polityki) rachunkowości dysponenta części 37 budżetu państwa Sprawiedliwość (Dz. Urz. MS poz. 97).

IV. Wyniki kontroli wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego

1. Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej

Plan finansowy Funduszu, przyjęty do realizacji w 2015 r., był zgodny z planem finansowym ujętym w ustawie budżetowej na 2015 r. Został on opracowany w oparciu o przewidywaną kwotę przychodów Funduszu oraz kwotę kosztów planowanych i zrealizowanych w 2014 r. Uwzględniono w nim m.in. środki na poszczególne rodzaje zadań planowanych do zrealizowania w 2015 r. W trakcie 2015 r. nie dokonano zmian w planie finansowym Funduszu.

Stan funduszu na początek roku 2015 wyniósł 53.893 tys. zł i był ponad dwukrotnie większy od planowanego (26.073 tys. zł). Stan funduszu na początek 2015 roku wzrósł z 42.984 tys. zł w 2014 i z 25.773 tys. zł w 2013 r.

W 2015 r. zrealizowane przychody Funduszu wyniosły 83.321 tys. zł, tj. 207,4% przychodów planowanych (41.253 tys. zł). Na przychody składały się głównie wpłaty z tytułu orzeczonych przez sąd nawiązek oraz świadczeń pieniężnych (realizacja 25.454 tys. zł plan 24.000) oraz wpłaty z tytułu potrąceń z wynagrodzeń skazanych (realizacja 15.342 tys. zł, plan 16.653 tys. zł) pozostałe tytuły przychodów nie były ujęte w planie i dotyczyły różnych przelewów (13.329 tys. zł) oraz innych zwiększeń (28.897 tys. zł).

Koszty realizacji zadań Funduszu wyniosły 40.800,7 tys. zł, tj. 98,9% kwoty określonej w ustawie budżetowej na 2015 r. (41.253 tys. zł), z tego 13.472 tys. zł (91,4%) na przelewy redystrybucyjne oraz 17.533 tys. zł (79,9% planu) na dotacje na realizację zadań z zakresu pomocy pokrzywdzonym oraz pomocy postpenitencjarnej. W porównaniu do 2014 r. (28.394 tys. zł) były one wyższe o 12.406,7 tys. zł tj. o 43,7%. Świadczenia, finansowane z Funduszu w części postpenitencjarnej, udzielane były przez Służbę Więzienną oraz zawodowych kuratorów sądowych osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz członkom ich rodzin. Zakres pomocy obejmował przede wszystkim organizowanie kursów zawodowych i pomoc rzeczową. Pomoc postpenitencjarna udzielana była również przez jednostki spoza sektora finansów publicznych, które otrzymały dotację celową ze środków Funduszu. Udzielana przez te jednostki pomoc dotyczyła przede wszystkim udzielania porad (w tym prawnych), wsparciu rzeczowym, oraz organizowaniu kursów i szkoleń. Podstawowymi formami świadczeń pomocowych w zakresie wsparcia osób pokrzywdzonych oraz członków ich rodzin (udzielanych przez jednostki spoza sektora finansów publicznych) były pomoc prawna i psychologiczna, a także wsparcie o charakterze rzeczowym.

Stan funduszu na koniec wyniósł 96.413 tys. zł (182,4% planu), w tym środków pieniężnych 47.564 tys. zł, wobec planowanych 26.073 tys. zł. Stan funduszu wzrósł w stosunku do 2014 r. o 42.520 tys. zł (78,9%) przy czym środki pieniężne wzrosły z 35.067 tys. zł do 47.564 tys. zł tj. o 35,6%.

Z rocznego sprawozdania RB-BZ2 z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego w układzie zadaniowym wynikało, że koszty poniesiono na dwa działania:

- *Pomoc postpenitencjarna (w ramach podzadania Resocjalizacja osób pozbawionych wolności poprzez prace i pomoc postpenitencjarną)* na które poniesiono koszty w wysokości 15.304,1 tys. zł (82,7% planu). Przyjęty miernik – *Liczba osób objętych świadczeniami w ramach pomocy postpenitencjarnej* został zaplanowany w wysokości 90.000, a zrealizowany w wysokości 104.034 osób.
- *Pomoc pokrzywdzonym przestępstwem i przeciwdziałanie pomocy w rodzinie (w ramach podzadania Budowa i realizacja strategii oraz wsparcie procesów stanowienia prawa i sprawowania wymiaru sprawiedliwości,* na które poniesiono koszty w wysokości 25.496,5 tys. zł (112,1% planu). Przyjęty miernik – *Liczba osób pokrzywdzonych przestępstwem, które otrzymały bezpłatną pomoc* został zaplanowany w wysokości 20.000, a zrealizowany w wysokości 24.134 osób.

Łącznie wsparciem ze środków funduszu objęto 128.168 osób, tj. o 5.961 osób (4,4%) mniej niż w 2014 r. Realizację miernika monitorowano głównie poprzez analizy kwartalnych sprawozdań beneficjentów z wykorzystania udzielonych dotacji.

Stan zobowiązań na dzień 31 grudnia 2015 r. wyniósł 18,3 tys. zł wobec 40,6 tys. zł na koniec 2014 r. Zobowiązania dotyczyły przede wszystkim świadczeń społecznych, zakupu materiałów i wyposażenia, środków żywności oraz usług zdrowotnych.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. oraz zgodnie z danymi zaprezentowanymi w łącznym sprawozdaniu Rb-33 należności Funduszu wyniosły 47.923,2 tys. zł, z tego kwota 47.300,5 tys. zł stanowiła należność z tytułu zasądzonych, a jeszcze nieściągniętych przez sądy nawiazek i świadczeń pieniężnych. Natomiast kwota 620,1 tys. zł dotyczyła należności z tytułu niewykorzystanych dotacji celowych udzielonych z Funduszu lub wykorzystanych niezgodnie z umową w tym należności przeterminowane związane z wykorzystaniem niezgodnie z umową stanowiły kwotę 105,7 tys. zł.

Szczegółowej kontroli poddano koszty Funduszu w łącznej kwocie 31.394 tys. zł, tj. 98% kosztów Funduszu⁴⁵, w tym wszystkie 133 przelewy obejmujące redystrybucję środków Funduszu na rzecz Centralnego Zarządu Służby Więziennej (CZSW) i sądów apelacyjnych (12.861 tys. zł) oraz wszystkie 54 umowy o udzielenie dotacji jednostkom spoza sektora finansów publicznych w kwocie 17.533 tys. zł. Kontrole środków w ramach przelewów redystrybucyjnych do CZSW oraz sądów apelacyjnych były poprzedzone stosownymi wnioskami Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji, w których każdorazowo uwzględniano wielkość środków pozostających aktualnie do dyspozycji.

Kontrola dokumentacji, na podstawie której dokonano przelewu środków z dotacji wykazała, że zostały one przekazane do organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu pomocy pokrzywdzonym i pomocy postpenitencjarnej. Przyznanie dotacji poprzedzała procedura konkursowa ogłaszana przez dysponenta Funduszu, która została przeprowadzona zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu w sprawie Funduszu. Przekazanie dotacji następowało na podstawie umów sporządzonych zgodnie z warunkami w nim określonymi. Stwierdzono, że rozliczenia dotacji przedstawionych przez podmioty zostały zatwierdzone w terminie do 15 lutego 2016 r.

Stan Funduszu na koniec 2015 r. wynosił 96.413 tys. zł, z czego 47.564 tys. zł to środki pieniężne, a 47.923 należności. Środki pieniężne na koniec 2015 roku wzrosły z 35.067 tys. zł, tj. o 35,6 % w stosunku do stanu na koniec 2014 r. i były wyższe od planowanych o 21.491 tys. zł 82,4%. Stosownie do postanowień § 13 rozporządzenia Ministra Finansów z 11 grudnia 2014 r. w *sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie*⁴⁶, Minister Sprawiedliwości w 2015 r. przekazywał Ministrowi Finansów wolne środki w zarządzanie, uzyskując z tego tytułu odsetki w łącznej kwocie 283 tys. zł.

W wyniku badania, wybranych w sposób celowy, 187 dokumentów księgowych na kwotę 31.005 tys. zł pod kątem poprawności formalnej oraz prawidłowości kontroli bieżącej i dekretacji, ujmowania transakcji w ewidencji księgowej oraz wiarygodności ksiąg wpływających na sprawozdawczość bieżącą i sprawozdania roczne stwierdzono, że sporządzono je poprawnie pod względem formalnym, prawidłowo ujęto w księgach rachunkowych i wykazano w sprawozdaniach.

Dotyczące Funduszu sprawozdania budżetowe Rb-33 i Rb-40 z wykonania planu finansowego, sprawozdania w zakresie operacji finansowych Rb-Z, Rb-N oraz sprawozdanie z realizacji planu finansowego w układzie zadaniowym za 2015 r., zostały sporządzone terminowo na podstawie danych zawartych w ewidencji księgowej Ministerstwa Sprawiedliwości oraz danych wynikających ze sprawozdań pomocniczych, przedłożonych przez sądy apelacyjne i CZSW. Przedstawiały one rzetelny i prawdziwy obraz przychodów, kosztów, należności i zobowiązań Funduszu.

Odnosnie realizacji uwag i wniosków NIK sformułowanych po kontroli wykonania budżetu państwa i planu Funduszu w 2014 r. stwierdzono, że:

⁴⁵ Wydatki Funduszu wyniosły 30.321,6 tys. zł.

⁴⁶ Dz. U. poz. 1864.

- 1) wniosek związany z terminowym rozliczaniem dotacji należy uznać za zrealizowany. Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka podjął decyzję o zmianie sposobu wykonywania tego obowiązku wprowadzając kwartalne rozliczanie, co przyczyniło się do braku opóźnień w tym zakresie w 2015 r.;
- 2) wniosek o rzetelne planowanie stanu Funduszu na początku roku należy uznać za nierealizowany. Według ustaleń NIK dysponent Funduszu nierzetelnie zaplanował wysokość środków pieniężnych pozostających na rachunku Funduszu na początek 2015 r. W planie finansowym ujęto w tym zakresie kwotę 26.073 tys. zł, a faktyczne wykonanie wyniosło 53.893tys. zł⁴⁷ pomimo że stan środków na rachunku Funduszu już na początku 2014 r. wynosił 42.984 tys. zł. Odpowiedzialnym za sporządzanie planu Funduszu w tym zakresie był Departament Budżetu i Efektywności Finansowej.
- 3) zalecenie odnośnie przeciwdziałania dalszemu wzrostowi dysproporcji między posiadanymi środkami, a zrealizowanymi kosztami Funduszu, jest obecnie w trakcie realizacji. Wskazują na to następujące ustalenia kontroli:
 - Ministerstwo wstępnie planowało koszty w kwocie o 7.800 tys. zł wyższej niż ostatecznie przyjęta, jednakże Minister Finansów dokonał obniżenia tych kosztów.
 - W Ministerstwie podjęto działania zmierzające do zlecenia zorganizowania i przeprowadzenia akcji i przedsięwzięć informacyjnych dotyczących praw osób pokrzywdzonych przestępstwem jednakże ze względu na rezygnację wykonawcy nie zrealizowano tego zadania w 2015 r.
 - Zlecono zorganizowanie i przeprowadzenie badań naukowych dotyczących sytuacji oraz potrzeb osób pokrzywdzonych przestępstwem. Efektem tych prac był *Raport z badania społecznego dotyczącego oczekiwanych przez osoby pokrzywdzone przestępstwem i członków ich rodzin form pomocy*.

2. Fundusz Aktywizacji Zawodowej Skazanych i Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy

Plan finansowy Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych i Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy przyjęty do realizacji⁴⁸ w 2015 r. był zgodny z ustawą budżetową. Przychody zaplanowano na podstawie średniej wartości wcześniejszych wpływów na rachunek, biorąc pod uwagę wzrost wysokości minimalnego wynagrodzenia. Koszty oszacowano w oparciu o wykonanie w roku 2014 z uwzględnieniem wzrostu płacy minimalnej oraz zakładanego wzrostu aktywności podmiotów zatrudniających osoby pozbawione wolności w występowaniu o przyznanie pomocy finansowej ze środków Funduszu. W 2015 r. nie dokonywano zmian planu finansowego Funduszu.

Fundusz osiągnął przychody w łącznej kwocie 43.473 tys. zł, tj. 113,5% planowanych przychodów (38.300 tys. zł) oraz 116,0% przychodów uzyskanych w 2014 r. (37.476 tys. zł). Uzyskano je z tytułu wpłat potrąceń z wynagrodzeń skazanych (38.231 tys. zł), odsetek (655 tys. zł) oraz wpłat przywiąziennych zakładów pracy (222 tys. zł).

Na koniec 2015 r. wystąpiły należności z tytułu udzielonych w latach wcześniejszych pożyczek, o których mowa w § 7 rozporządzenia z dnia 23 stycznia 2012 r. w sprawie Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy⁴⁹ (dalej: rozporządzenie w sprawie FAZS) w wysokości 5.894 tys. zł i były niższe od stanu na koniec 2014 r. o 1.081 tys. zł. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły należności przedawnione.

Decyzją Dyrektora Generalnego Służby Więziennej⁵⁰, zgodnie z art. 55, art. 56 ust. 1 pkt 2 oraz art. 58 ust. 1 pkt 3 i ust 3 ustawy o finansach publicznych, umorzono należność Funduszu z tytułu pożyczki

⁴⁷ Wg kwoty wykazanej w sprawozdaniu Rb-40.

⁴⁸ Zatwierdzony przez Zastępcę Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, 12 lutego 2015 r.

⁴⁹ Dz. U. z 2014 r. poz. 53.

⁵⁰ Z dnia 25 listopada 2015 r.

udzielonej jednemu przedsiębiorstwu (w kwocie 102,2 tys. zł), które z dniem 30 czerwca 2015 r. zostało zlikwidowane decyzją Ministra Sprawiedliwości. Ponadto zgodnie z § 15 ust. 1 rozporządzenia w sprawie FAZS, aneksem dokonano zmiany terminów płatności i wysokości rat pożyczki udzielonej w 2013 r. innemu przedsiębiorstwu. Ostateczny termin spłaty pożyczki pozostał niezmieniony.

Na realizację zadań wynikających z ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnieniu osób pozbawionych wolności⁵¹ (dalej: ustawy o zatrudnieniu), dotyczących finansowania działań w zakresie resocjalizacji osób pozbawionych wolności wydatkowano 35.980,0 tys. zł, co stanowi 85% planu po zmianach oraz 96,86% kosztów wykonanych w 2014 r. Środki Funduszu przeznaczono na udzielenie dotacji na realizację zadań bieżących w kwocie 1.337,0 tys. zł (22,28% planu po zmianach), dotacji inwestycyjnych w kwocie 22.599,0 tys. zł (97,05% planu po zmianach) oraz wypłatę ryczałtu podmiotom zatrudniającym osoby skazane z tytułu zwiększonych kosztów wynagrodzeń skazanych w kwocie 12.044,0 tys. zł (92,65% planu po zmianach). Koszty poniesiono na cele określone w art. 8 ust. 1 ustawy o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności⁵², tj. na finansowanie działań w zakresie resocjalizacji osób pozbawionych wolności, w tym tworzenie nowych miejsc pracy dla tych osób, modernizację przywieziennych zakładów pracy i ich produkcji, tworzenie w zakładach karnych infrastruktury niezbędnej do działań resocjalizacyjnych. Przyczyną niższej realizacji planu finansowego w zakresie kosztów było mniejsze zainteresowanie ze strony podmiotów uprawnionych do otrzymania pomocy finansowej ze środków Funduszu.

W 2015 r. do dysponenta Funduszu wpłynęło 68 wniosków o udzielenie dotacji, a udzielono 21 dotacji⁵³. Wartość przyznanych dotacji w 2015 r. wynosiła 23.936,6 tys. zł. Do dysponenta Funduszu w 2015 r. nie wpłynął żaden wniosek o udzielenie pożyczki.

Kontrolą objęto koszty Funduszu w łącznej kwocie 17.027,7 tys. zł⁵⁴, co stanowi 47% kosztów w 2015 r., w tym z tytułu 25 umów dotacji w łącznej kwocie 13.693,5 tys. zł i 25 przyznanych ryczałtów podmiotom zatrudniającym osoby skazane w kwocie 3.334,10 tys. zł. Dotacje zostały udzielone z zachowaniem procedury przewidzianej w rozporządzeniu w sprawie FAZS oraz zarządzeniu nr 21/2013 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 5 kwietnia 2013 r. w sprawie powołania i trybu działania Komisji do spraw rozpoznawania wniosków o pożyczkę bądź dotację z Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywieziennych Zakładów Pracy ze zmianami⁵⁵. Pomocy finansowej w formie dotacji udzielono na cele określone w art. 8 ust. 1 ustawy o zatrudnieniu. Dotowane podmioty rozliczyły się z udzielonej pomocy finansowej składając rozliczenie rzeczowo-finansowe.

W 2015 r. zrealizowano w układzie zadaniowym jedno działanie⁵⁶ w zakresie resocjalizacji osób pozbawionych wolności ze środków Funduszu. Miernikiem stopnia realizacji działania był procentowy udział zatrudnienia osób pozbawionych wolności w zatrudnieniu ogółem w przywieziennych zakładach pracy. Miernik ten zaplanowano na poziomie 41%, a zrealizowano na poziomie 52,87%. Realizację miernika monitorowano na podstawie danych o zatrudnieniu przekazywanych przez przywiezienne zakłady pracy.

Na koniec 2015 r. zobowiązania Funduszu wynosiły 10.610 tys. zł i w porównaniu do 2014 r. były wyższe o 3.396 tys. zł oraz wyższe od planowanych o 3.536%. Wynikało to z udzielenia dotacji podmiotom,

⁵¹ Dz. U. z 2014 r. poz. 1116.

⁵² Ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności (Dz. U. z 2014 r. poz. 1116).

⁵³ 14 wniosków rozpatrzono negatywnie (głównie z powodu niewspółmierności efektów resocjalizacji w stosunku do planowanych nakładów inwestycyjnych, co było zgodne z § 11 ust. 3 pkt 1, 2, i 3 rozporządzenia w sprawie FAZS), 12 wniosków pozostawiono bez rozpoznania (w tym 2 po bezskutecznym wezwaniu do uzupełnienia a 10 podmiotów wycofało wnioski), na dzień 31 grudnia 2015 r. 21 wniosków podlegało weryfikacji.

⁵⁴ Zastosowano celowy dobór wydatków i dokumentów księgowych do badania.

⁵⁵ Zarządzenie nr 51/2013 z 29 listopada 2013 r., nr 9/14 z 10 kwietnia 2014 r., nr 4/2015 z 5 lutego 2015 r., nr 11 z 16 marca 2015 r.

⁵⁶ W ramach funkcji państwa 18 Sprawiedliwość, zadania 18.4. Wykonywanie kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania, podzadania 18.4.3. Resocjalizacja osób pozbawionych wolności poprzez pracę i pomoc postpenitencjarną 18.4.3.1 Resocjalizacja osób pozbawionych wolności ze środków Funduszu Aktywizacji Zawodowej oraz Rozwoju Przywieziennych Zakładów Pracy.

które złożyły wnioski w ostatnich miesiącach 2015 r., a finansowanie przedsięwzięć przypadало na następny rok.

Stan środków pieniężnych Funduszu na początek roku wynosił 42.542,0 tys. zł, tj. o 160% więcej niż planowano w ustawie budżetowej na rok 2015. Natomiast na koniec 2015 r. stan środków pieniężnych wynosił 51.520 tys. zł i był wyższy o 8.978 tys. zł (21%) od środków na początek roku. Ponadto na koniec roku Fundusz dysponował kwotą 94.993 tys. zł⁵⁷, a zaplanowane koszty realizacji ustawowych zadań stanowiły zaledwie 45% tej kwoty, a wykonano je na poziomie 38%.

Dysponent Funduszu, zgodnie z art. 78d ustawy o finansach publicznych oraz § 13–20 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie oraz wewnętrznymi zasadami z 28 grudnia 2012 r. zarządzania wolnymi środkami Funduszu⁵⁸, przekazał Ministrowi Finansów wolne środki, dokonując 42 dyspozycji (od kwoty 2.300 tys. zł do 9.000 tys. zł). Pozostałe wolne środki były przekazywane każdego dnia roboczego w zarządzanie overnight. Z tytułu przekazania wolnych środków w zarządzanie otrzymano odsetki w łącznej kwocie 633,86 tys. zł, a z tytułu overnight 9,97 tys. zł. Na dzień 31 grudnia 2015 r. w depozycie terminowym pozostało 49.000 tys. zł, a w depozycie „overnight” 2.519 tys. zł. W 2015 r. dysponent Funduszu nie dokonywał innych lokat, ani inwestycji kapitałowych.

W wyniku badania pod kątem poprawności formalnej, prawidłowości kontroli bieżącej i dekretacji, ujęcia transakcji w ewidencji księgowej oraz wiarygodności ksiąg wpływających na sprawozdawczość bieżącą i sprawozdania roczne, wybranych w sposób celowy 50 dokumentów księgowych⁵⁹ na kwotę 19.383,05 tys. zł, stwierdzono, że sporządzono je poprawnie pod względem formalnym, prawidłowo ujęto w księgach rachunkowych i wykazano w sprawozdaniach.

Sprawozdania budżetowe oraz sprawozdania w zakresie operacji finansowych Funduszu za 2015 r.⁶⁰ sporządzone zostały na podstawie danych zawartych w ewidencji księgowej oraz przedstawiały rzetelny i prawdziwy obraz przychodów, kosztów, należności i zobowiązań Funduszu. Przekazano je Ministerstwu Finansów i Ministerstwu Sprawiedliwości w obowiązujących terminach.

⁵⁷ Przychody w kwocie 43.473 tys. zł i środki pieniężne na koniec roku w kwocie 51.520 tys. zł.

⁵⁸ Obowiązującymi od 1 stycznia 2013 r.

⁵⁹ 25 umów udzielenia dotacji i 25 wniosków o wypłatę ryczałtu.

⁶⁰ Rb-33 z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego, Rb-40 z wykonania planu finansowego określonego w ustawie budżetowej, RB-BZ2 z wykonania planu finansowego w układzie zadaniowym, Rb-N o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych, Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych, Rb-UZ uzupełniające o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji oraz Rb-UN uzupełniające o stanie należności z tytułu papierów wartościowych wg wartości księgowej.

V. Informacje dodatkowe

Wystąpienia pokontrolne skierowano do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej oraz Ministra Sprawiedliwości.

W wystąpieniu do Ministra Sprawiedliwości zawarto 6 wniosków pokontrolnych:

- 1) zapewnienie prowadzenia rachunkowości dysponenta części 37 zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami;
- 2) przeprowadzenie przeglądu zawartych umów cywilnoprawnych pod kątem występowania w nich cech stosunku pracy oraz ewentualne podjęcie stosowanych działań naprawczych;
- 3) dokonanie analizy realnych potrzeb kadrowych i doprowadzenie do zgodności posiadanych zasobów z zakresem zadań MS, w tym z uwzględnieniem zadań wykonywanych obecnie w ramach umów cywilnoprawnych lub umów z instytucjami gospodarki budżetowej;
- 4) wzmocnienie nadzoru nad działalnością Departamentem Budżetu i Efektywności Finansowej;
- 5) wprowadzenie właściwych uregulowań w zakresie udzielania zamówień publicznych z wyłączeniem PZP zapewniających ich transparentność oraz sprawowanie skutecznego nadzoru;
- 6) wzmocnienie nadzoru nad udzielaniem zamówień publicznych przez podległe instytucje gospodarki budżetowej.

W wystąpieniu do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej NIK wniosła o zapewnienie egzekwowania od wszystkich uczestników postępowań o udzielenie zamówień publicznych oświadczeń o braku okoliczności skutkujących ich wyłączeniem z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, wymaganych na podstawie art. 17 ust. 2 PZP.

Minister Sprawiedliwości złożył w dniu 20 maja 2016 r. 18 zastrzeżeń do treści wystąpienia pokontrolnego dotyczących głównie nieprawidłowości i uwag sformułowanych w zakresie:

- wydatków poniesionych na zatrudnianie i wynagradzanie ekspertów,
- udzielania zamówień publicznych bez stosowania ustawy PZP oraz realizacji niektórych umów,
- prowadzenia rachunkowości dysponenta części,
- sporządzania sprawozdań dysponenta części oraz sprawozdania łącznego Rb-BZ1,
- realizacji planu finansowego Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Kolegium NIK w dniu 1 czerwca 2016 r. podjęło uchwałę nr 32/2016, w której:

- uwzględniono jedno zastrzeżenie w całości do nieprawidłowości, polegającej na tym, że udzielenie zamówienia bez zastosowania ustawy Prawo zamówień publicznych, w trybie art. 4 pkt 13 tej ustawy, podległym Instytucjom Gospodarki Budżetowej w przypadku realizacji zadań – remont budynku przy al. Róż 2 oraz remont dachu budynku siedziby Ministerstwa Sprawiedliwości, nastąpiło z naruszeniem wewnętrznych regulacji w tym zakresie, tj. bez poprzedzenia zawarcia umowy uzyskaniem co najmniej trzech, dających się porównać ofert;
- uwzględniono jedno zastrzeżenie w części poprzez doprecyzowanie, że Regulamin udzielania zamówień publicznych oraz obiegu dokumentacji związanej z umowami cywilnoprawnymi zawieranyymi w Ministerstwie Sprawiedliwości nie różnicował zasad postępowania ze względu na podstawę wyłączenia stosowania PZP w zakresie m.in. wyłączenia określonego w art. 4 pkt 13 tej ustawy;
- oddalono zastrzeżenia w pozostałym zakresie.

Dyrektor Generalny Służby Więziennej nie skorzystał z prawa złożenia zastrzeżeń.

Załączniki

Załącznik 1. Dochody budżetowe w części 37 – Sprawiedliwość

Lp.	Wyszczególnienie	2014	2015		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie		
		tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
	ogółem część 37, w tym:	49 409,8	56 323	60 287	122	107
1.	dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	1 146,7	1 148	1 310,3	114,2	114,1
1.1.	rozdział 75301 – Świadczenia pieniężne z zaopatrzenia emerytalnego	1 146,7	1 148	1 310,3	114,2	114,1
2.	dział 755 – Wymiar sprawiedliwości	48 263,1	55 175	976,7	122,2	106,9
2.1.	rozdział 75501 – Centralne administracyjne jednostki wymiaru sprawiedliwości i prokuratury	41 057,8	46 256	48 870,8	105	105,65
2.1.1.	§0690 Wpływy z różnych usług	17 367,5	21 000	18 233	104,9	86,8
2.1.2.	§0830 Wpływy z usług	21 938,9	24 184	28 975,8	132,1	119,8
2.2.	rozdział 75507 – Instytuty naukowe resortu sprawiedliwości	238,9	200	243	101,7	121,5
2.3.	rozdział 75512 – Więziennictwo	4 839,3	8 115	9 174,5	189,6	113,1
2.4.	rozdział 75513 – Zakłady dla nieletnich	566,8	604	688,3	121,3	113,9

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych.

¹⁾ Ustawa budżetowa z 15 stycznia 2015 r. znowelizowana 16 grudnia 2015 r.

Załącznik 2. Wydatki budżetu państwa w części 37 – Sprawiedliwość

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.	2015 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie*	Ustawa	Budżet	Wykonanie			
			budżetowa ¹⁾	po zmianach				
		tys. zł				%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem część 37 – Sprawiedliwość, z tego:		4 541 390,1	4 503 260	4 543 760,2	4 530 129,3	99,8	100,6	99,7
1.	Dział 750 Administracja publiczna	63 298,0	66 586	66 648,3	64 594,4	102	97	96,9
1.1.	Rozdział 75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	63 298,0	66 586	66 648,3	64 594,4	102	97	96,9
1.1.1.	§ 4020 Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	43 791,8	45 624	45 190,2	45 112,7	103	98,9	99,8
2.	Dział 752 Obrona narodowa	425,2	369	369	359,9	84,6	97,5	97,5
2.1.	Rozdział 75212 Pozostałe wydatki obronne	425,2	369	369	359,9	84,6	97,5	97,5
2.1.1.	§ 4300 Zakup usług pozostałych	251,6	269	192,7	184,7	73,4	68,7	95,9
3.	Dział 753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	1 330 370,0	1 355 031	1 355 031	1 354 903,1	101,8	100,0	100,0
3.1.	Rozdział 75301 Świadczenia pieniężne z zaopatrzenia emerytalnego	1 325 203,0	1 349 675	1 349 675	1 349 674,9	101,8	100,0	100,0
3.1.1.	§ 3110 Świadczenia społeczne	1 318 427,6	1 342 959	1 343 525,7	1 343 525,7	101,9	100,0	100,0
3.2.	Rozdział 75312 Uposażenia sędziów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne	5 168,0	5 356	5 356	5 228,2	101,2	97,6	97,6
4.	Dział 755 Wymiar sprawiedliwości	3 010 859,5	2 943 154	2 987 900,8	2 978 994,1	98,9	101,2	99,7
4.1.	Rozdział 75501 Centralne administracyjne jednostki wymiaru sprawiedliwości i prokuratury	165 373,1	173 769	135 754,7	129 102,6	78,1	74,3	95,1
4.1.1.	§ 4300 Zakup usług pozostałych	54 450,2	61 950	43 090,2	42 705	78,4	68,9	99,1
4.1.2.	§ 6060 Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	32 272,8	44 247	20 975,7	20 150,4	62,4	45,5	96,1
4.2.	Rozdział 75507 Instytuty naukowe resortu sprawiedliwości	20 879,9	19 863	20 609,6	20 608,2	98,7	103,8	100
4.2.1.	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	10 554,0	10 953	10 778,5	10 778,5	102,1	98,4	100
4.3.	Rozdział 75512 Więziennictwo	2 683 715,8	2 603 995	2 694 405,9	2 693 352,1	100,4	103,4	100
4.3.1.	§ 4050 Uposażenia żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz funkcjonariuszy	1 338 866,9	1 337 469	1 337 931,2	1 337 927,3	99,9	100,0	100
4.3.2.	§ 4220 Zakup środków żywności	131 552,5	146 384	120 633,4	120 633,3	91,7	82,4	100
4.3.3.	§ 4260 Zakup energii	109 576,1	123 306	106 891,1	106 891	97,5	86,7	100
4.3.4.	§ 6050 Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	137 416,6	49 144	94 953,8	94 951,2	69,1	193,2	100
4.4.	Rozdział 75513 Zakłady dla nieletnich:	98 766,7	99 815	91 418,6	90 219,3	91,3	90,4	98,7
4.4.1.	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	39 726,1	40 098	38 269,5	38 184,7	96,1	95,2	99,8
4.4.2.	§ 4210 Zakup materiałów i wyposażenia	12 058,4	10 720	8 831,9	8 617,2	71,5	80,4	97,6
4.4.5.	§ 4260 Zakup energii	7 688,4	9 333	8 175,4	8 048,9	104,7	86,2	98,5
4.5.	Rozdział 75514 Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury	42 124,0	45 712	45 712	45 712	108,5	100	100
4.5.1.	§ 2570 Dotacja podmiotowa z budżetu dla pozostałych jednostek sektora finansów publicznych	42 124	45 712	45 712	45 712	108,5	100	100
5.	Dział 801 Oświata i wychowanie	135 720,5	137 449	133 140,1	130 641,2	96,3	95,1	98,1
5.1.	Rozdział 80144 Inne formy kształcenia osobno niewymienione	135 720,5	137 449	133 140,1	130 641,2	96,3	95,1	98,1
5.1.1.	§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników	95 704,8	98 645	91 935,5	91 216	95,3	92,5	99,2
6.	Dział 851 Ochrona zdrowia	716,1	671	671	637	88,9	94,9	94,9
6.1.	Rozdział 85156 Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	716,1	671	671	636,6	88,9	94,9	94,9
6.1.1.	§ 4130 Składki na ubezpieczenie zdrowotne	716,1	671	671	636,6	88,9	94,9	94,9

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków.

¹⁾ Ustawa budżetowa z 15 stycznia 2015 r. znowelizowana 16 grudnia 2015 r.

Załącznik 3. Zatrudnienie i wynagrodzenia w części 37 – Sprawiedliwość

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2014 r.			Wykonanie 2015 r.			8:5
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto na 1 pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70	Wynagrodzenia wg Rb-70	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto na 1 pełnozatrudnionego	
		osób	tys. zł	zł	osób ²	tys. zł	zł	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Część 37 – Sprawiedliwość								
ogółem, według statusu zatrudnienia ¹⁾ , w tym:		32 398	1 734 439,5	4 461	32 013	1 730 308,1	4 504	101,0
01 – Osoby nie objęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń		2 886	131 890,4	3 808	2 842	131 572,7	3 858	101,3
02 – Osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe		4	618,1	12 877	4	507,5	10 573	82,1
03 – Członkowie korpusu służby cywilnej		704	50 014,3	5 920	678	50 613,1	6 221	105,1
09 – Sędziowie i prokuratorzy		2	828,8	34 533	2	815,1	33 963	98,3
10 – Żołnierze i funkcjonariusze		27 508	1 447 510,8	4 385	27 235	1 447 758,4	4 430	101,0
14 – Nauczyciele		1 294	103 577,1	6 670	1 252	98 980,3	6 588	98,8
1.	Dział 750 – Administracja publiczna	777	54 556,4	5 851	751	55 052,7	6 109	104,4
1.1.	Rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	777	54 556,4	5 851	751	55 052,7	6 109	104,4
01 – Osoby nie objęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń		67	3 709,6	4 614	67	3 738,2	4 650	100,8
02 – Osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe		4	618,1	12 877	4	507,5	10 573	82,1
03 – Członkowie korpusu służby cywilnej		704	50 014,3	5 920	678	50 613,1	6 221	105,1
10 – Żołnierze i funkcjonariusze		2	214,4	8 933	2	193,9	8 079	90,4
2.	Dział 755 – Wymiar sprawiedliwości	30 327	1 576 306,0	4 331	30 010	1 576 275,1	4 377	101,1
Rozdział 75501 – Centralne administracyjne jednostki wymiaru sprawiedliwości i prokuratury		2	828,8	34 533	2	876,1	36 504	105,7
09 – Sędziowie i prokuratorzy		2	828,8	34 533	2	815,1	33 963	98,3
10 – Żołnierze i funkcjonariusze				x	0	61,0	x	x
Rozdział 75507 – Instytuty naukowe resortu sprawiedliwości		155	11 301,5	6 076	155	11 528,2	6 198	102,0
2.1.	01 – Osoby nie objęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń	155	11 301,5	6 076	155	11 528,2	6 198	102,0
Rozdział 75512 – Więziennictwo		29 128	1 521 474,3	4 353	28 842	1 522 691,2	4 400	101,1
2.2.	01 – Osoby nie objęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń	1 622	74 177,9	3 811	1 609	75 126,7	3 891	102,1
10 – Żołnierze i funkcjonariusze		27 506	1 447 296,4	4 385	27 233	1 447 564,5	4 430	101,0
2.3.	Rozdział 75513 – Zakłady dla nieletnich	1 042	42 701,4	3 415	1 011	41 179,6	3 394	99,4
01 – Osoby nie objęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń		1 042	42 701,4	3 415	1 011	41 179,6	3 394	99,4
Dział 801 – Oświata i wychowanie		1 294	103 577,1	6 670	1 252	98 980,3	6 588	98,8
2.4.	Rozdział 80114 – Inne formy kształcenia osobno niewymienione	1 294	103 577,1	6 670	1 252	98 980,3	6 588	98,8
14 – Nauczyciele		1 294	103 577,1	6 670	1 252	98 980,3	6 588	98,8

1) Status zatrudnienia określony w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej

2) W przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Załącznik 4. Wydatki budżetu środków europejskich w części 37 – Sprawiedliwość

Lp.	Wyszczególnienie	2014 r.	2015 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa budżetowa ¹⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Część 37 – Sprawiedliwość, w tym:		123 348,2	88 419	70 946	54 763	44,4	61,9	77,2
1.	Dział 750 Administracja publiczna, z tego:	2 883,7	2 337	2 104	1 597	55,4	68,3	75,9
1.1.	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	2 327,5	1 139	991,5	750,7	32,3	65,9	75,7
1.2.	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	256,7	142	142	91,3	35,4	64,1	64,1
1.3.	Norweski Mechanizm Finansowy	299,5	1 056	970,5	754,7	252,5	71,5	77,8
2.	Dział 755 Wymiar sprawiedliwości	120 464,5	86 082	68 842	53 166	44,1	61,8	77,2
2.1.	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	22 247,2	12 565	8 942,2	4 423	19,9	35,2	49,5
2.2.	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	79 022,7	17 509	23 768,5	23 486,5	29,7	134,1	98,8
2.3.	Norweski Mechanizm Finansowy	18 308,6	44 611	35 488,7	25 257,1	137,9	56,6	71,2
2.4.	RPO Województwa Dolnośląskiego	0	1 721	0	0	-	-	-
2.5.	RPO Warmia i Mazury	0	1 892	0	0	-	-	-
2.6.	RPO Województwa Łódzkiego	0	1 752	0	0	-	-	-
2.7.	RPO Województwa Pomorskiego	0	4 463	0	0	-	-	-
2.8.	RPO Województwa Opolskiego	0	599	0	0	-	-	-
2.9.	RPO Województwa Podkarpackiego	886	0	0	0	-	-	-
2.10.	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	0	970	643	0	-	-	-

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-28UE z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich.

¹⁾ Ustawa budżetowa z 15 stycznia 2015 r. znolizowana 16 grudnia 2015 r

Załącznik 5. Kalkulacja oceny ogólnej w części⁶¹ 37 – Sprawiedliwość

Oceny wykonania budżetu w części 37– Sprawiedliwość dokonano stosując kryteria⁶² oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2015 roku⁶³.

Dochody zgodnie z przyjętymi założeniami kontroli – nie były badane.

Wydatki (łącznie z wydatkami budżetu środków europejskich): 4.584.892,3 tys. zł

Łączna kwota G : 4.584.892,3 tys. zł (kwota wydatków)

Waga wydatków w łącznej kwocie: 1

Nieprawidłowości w wydatkach obejmowały kwoty:

- 2.264,4 tys. zł – wydatek poniesiony na kampanię medialną nieodpłatnej pomocy prawnej, oceniony jako niecelowy i niegospodarny.
- 18 tys. zł – wydatek poniesiony na opinie prawne zlecone przez Międzyresortową Komisję Orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, oceniony jako nierzetelny i niecelowy.
- 38,2 tys. zł – wydatek poniesiony na umowę zlecenia wsparcia Gabinetu Politycznego Ministra oceniony jako nierzetelnie udokumentowany i dokonany z naruszeniem wewnętrznych uregulowań w zakresie udzielania zamówień publicznych.

Powyższe wydatki stanowiły 0,05% wydatków części.

Ocena cząstkowa wydatków: (5)

Ze względu na stwierdzone nieprawidłowości w Ministerstwie Sprawiedliwości polegające w szczególności na:

- nieprowadzeniu rachunkowości dysponenta głównego części 37, co skutkowało nieujęciem w księgach rachunkowych m.in. udzielonej przez dysponenta głównego części 37 dotacji na Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury w kwocie 45.712 tys. zł;
- ujęciu w ewidencji środków trwałych Ministerstwa Sprawiedliwości majątku o wartości 25.049,8 tys. zł faktycznie przekazanego na rzecz sądów;
- nierzetelnym przygotowaniu i nadzorowaniu realizacji zadania remont budynku przy al. Róż 2 na które wydatkowano w 2015 r. 5.495,2 tys. zł,

ocenę wydatków obniżono o dwa punkty.

Wynik końcowy Wk: 3x1 = 3

Ocena końcowa – opisowa

⁶¹ Do kalkulacji oceny ogólnej wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego/państwowej osoby prawnej/agencji wykonawczej przyjęto wielkość przychodów i kosztów.

⁶² <http://www.nik.gov.pl/kontrola/standardy-kontroli-nik/>

⁶³ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrola/analiza-budzetu-panstwa/>

Kalkulacja oceny końcowej funduszy celowych

Oceny wykonania planu finansowego Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, a także Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy, dokonano stosując kryteria oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2015 roku.

Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej

Przychody (P):	$P = 83.321$ tys. zł
Koszty (K):	$K = 40.800,7$ tys. zł
Łączna kwota (G):	$G = P + K = 124.121,7$ tys. zł
Waga przychodów w łącznej kwocie:	$Wp = P : G = 0,6713$
Waga kosztów w łącznej kwocie:	$Wk = K : G = 0,3287$

Nieprawidłowości w przychodach – nie stwierdzono.

Ocena cząstkowa przychodów: pozytywna (5)

Nieprawidłowości w kosztach – nie stwierdzono

Ocena cząstkowa kosztów: pozytywna (5)

Wynik końcowy: $(5 \times 0,6713) + (5 \times 0,3287) = 5$ został obniżony o jeden punkt (4), w związku z czym ocena końcowa – pozytywna.

Obniżenie oceny końcowej wynikało z braku realizacji wniosku pokontrolnego sformułowanego po kontroli wykonania planu finansowego Funduszu w 2014 r. dotyczącego rzetelności planowania.

Fundusz Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy

Przychody (P):	$P = 43.473$ tys. zł
Koszty (K):	$K = 35.980$ tys. zł
Łączna kwota (G):	$G = P + K = 79.453$ tys. zł
Waga przychodów w łącznej kwocie:	$Wp = P : G = 0,5471$
Waga kosztów w łącznej kwocie:	$Wk = K : G = 0,4528$

Nieprawidłowości w przychodach – nie stwierdzono

Ocena cząstkowa przychodów: pozytywna (5)

Nieprawidłowości w kosztach – nie stwierdzono

Ocena cząstkowa kosztów: pozytywna (5)

Wynik końcowy: $(5 \times 0,5471) + (5 \times 0,4528) = 5$, w związku z czym ocena końcowa – pozytywna

Załącznik 6. Wykaz jednostek objętych kontrolą

Lp.	Nazwa jednostki	Osoba odpowiedzialna za kontrolowaną działalność		Ocena kontrolowanej działalności*
		Imię i nazwisko	Pełniona funkcja	
1.	Ministerstwo Sprawiedliwości	Zbigniew Ziobro (od 16 listopada 2015 r.)	Minister Sprawiedliwości	O
		Borys Budka (od 4 maja do 16 listopada 2015 r.)	Minister Sprawiedliwości	
		Ewa Kopacz (od 30 kwietnia do 4 maja 2015 r.)	Prezes Rady Ministrów	
		Cezary Grabarczyk (22 września 2014 r. do 30 kwietnia 2015 r.)	Minister Sprawiedliwości	
2.	Centralny Zarząd Służby Więziennej	gen. Jacek Kitiński (od 30 stycznia 2015 r.)	Dyrektor Generalny Służby Więziennej	P
		gen. Jacek Włodarski (od 2 października 2010 r. do 30 stycznia 2015 r.)		

* Użyty skrót oznacza: P – ocena pozytywna, O – ocena opisowa, N – ocena negatywna

Załącznik 7. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Sejmowa Komisja Finansów Publicznych
8. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
9. Sejmowa Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka
10. Sejmowa Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej
11. Minister Finansów
12. Minister Sprawiedliwości
13. Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego
14. Szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego